

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka

JAZYK SOUČASNÉ ČESKÉ FANTASTICKÉ LITERATURY

(A language of contemporary czech fantastic literature)

Vedoucí bakalářské práce:	PhDr, Olga Palkosková, Ph. D.
Autorka bakalářské práce:	Eliška Fuchsová Nad Cihelnou 22, Praha 4 Specializace v pedagogice (ČJ – ZSV) prezenční
Rok dokončení bakalářské práce:	2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

Prohlašuji, že odevzdaná elektronická verze bakalářské práce je identická s její tištěnou podobou.

V Praze 14. června 2012

Obsah práce

1	Úvod.....	6
2	Petra Neomillnerová	7
2.1	O autorce	7
2.2	Obsah děl.....	8
2.2.1	Sladká jak krev.....	8
2.2.2	Psí zima.....	8
2.3	Lexikologie a slovo­tvorba	10
2.3.1	Oslovení.....	10
2.3.1.1	Oslovení pro členy rodiny.....	10
2.3.1.2	Oslovení vyjadřující úctu a pokoru	11
2.3.1.3	Pozitivně zabarvená oslovení.....	12
2.3.1.4	Oslovení hanlivá a pejorativní	12
2.3.2	Expresivní označení osob	13
2.3.2.1	Pojmenování kladně zabarvená.....	13
2.3.2.2	Negativní zabarvení.....	13
2.3.3	Slangové, argotové a odborné výrazy	14
2.3.3.1	Slangové a argotické výrazy z mluvy podsvětí.....	15
2.3.3.2	Lékařský slang a odborné výrazy	16
2.3.3.3	Sexuální slang	17
2.3.3.4	Policejní a vojenské odborné výrazy a slang	17
2.3.3.5	Myslivecká mluva	18
2.3.3.6	Ostatní výrazy	18
2.3.4	Výrazy typické pro svět fantastické literatury	20
2.3.5	Historismy a archaismy	21
2.3.5.1	Archaismy	22
2.3.5.2	Historismy.....	22
2.3.6	Výrazy z jiných jazyků	23
2.3.6.1	Angličtina.....	23
2.3.6.2	Němčina	23
2.3.7	Citoslovce	24
2.3.7.1	Citoslovce	24
2.3.7.2	Onomatopoická slova	24
2.3.8	Přirovnání, neobvyklá spojení.....	25
2.3.8.1	Přirovnání.....	25
2.3.8.2	Expresivní slovní spojení.....	25
2.3.9	Pořekadla, úsloví, přísloví	25
2.3.9.1	Přísloví.....	26
2.3.9.2	Úsloví a ustálená spojení a jejich vysvětlení	26
2.3.10	Jména.....	26
2.4	Syntax.....	27
2.4.1	Úsečný dialog.....	28
2.4.2	Krátké věty, rozdělení vět.....	28
3	Pavel Renčín.....	29
3.1	O autorovi.....	29
3.2	Obsahy děl.....	30
3.2.1	Zlatý kříž, Městské války I	30
3.2.2	Beton, kosti a sny	30
3.3	Lexikologie a slovo­tvorba	32
3.3.1	Přirovnání.....	32

3.3.1.1	Slovesná přirovnání	32
3.3.1.2	Neslovesná přirovnání	33
3.3.2	Netradiční slovní spojení	34
3.3.2.1	Sousloví bez sloves	34
3.3.2.2	Slovesné vazby	35
3.3.2.3	Větné expresivní výrazy	35
3.3.3	Oslovení	36
3.3.3.1	Oslovení pro členy rodiny	36
3.3.3.2	Úctu či pokoru vyjadřující oslovení	36
3.3.3.3	Pozitivně citově zabarvená oslovení	37
3.3.3.4	Oslovení hanlivá a pejorativní	37
3.3.4	Expresivní označení osob	38
3.3.4.1	Kladná pojmenování osob	38
3.3.4.2	Negativní označení	38
3.3.5	Archaismy a historismy	39
3.3.5.1	Archaismy	39
3.3.5.2	Historismy	40
3.3.6	Neologismy	41
3.3.6.1	Odvozená slova	41
3.3.6.2	Složeniny	41
3.3.6.3	Přejatá slova	42
3.3.7	Citoslovce	42
3.3.7.1	Citoslovce a jejich kontext	42
3.3.7.2	Onomatopoické výrazy s často upraveným zápisem	43
3.3.8	Výrazy typické pro svět fantastické literatury	43
3.3.8.1	Nelidské bytosti obývající jiné světy	43
3.3.8.2	Povolání	44
3.3.8.3	Skupiny bytostí	44
3.3.8.4	Kouzelnictví, přísady do lektvarů	44
3.3.9	Slang, odborná terminologie a profesionalismy	44
3.3.9.1	Výrazy z lékařského prostředí	45
3.3.9.2	Policejní slang	45
3.3.9.3	Policejní profesní mluva	45
3.3.9.4	Ostatní pojmenování	46
3.3.10	Zdrobněliny	47
3.3.10.1	Vztah kvantitativní	48
3.3.10.2	Vztah kvalitativní	48
3.3.11	Jména	48
3.4	Syntax	50
3.4.1	Krátké věty, rozdělení vět, větné ekvivalenty	50
3.4.2	Vnitřní řeč	50
3.5	Stylistika	51
3.5.1	Intertextualita	51
3.5.2	Grafika textu	52
3.5.3	Charakteristická řeč postav	53
4	Srovnání a shrnutí	56
4.1	Srovnání jednotlivých děl autorů	56
4.1.1	Petra Neomillnerová	56
4.1.2	Pavel Renčín	56
4.2	Srovnání autorů mezi sebou	56

5	Závěr	58
6	Seznam literatury.....	59
6.1	primární literatura	59
6.2	sekundární literatura.....	59
6.3	internetové prameny.....	60

1 Úvod

Námětem mé bakalářské práce je jazykový rozbor čtyř děl z české fantastické literatury. Knihy, jejichž rozbořem se budu zabývat, jsou romány Petry Neomillnerové *Sladká jak krev* a *Psí zima* a román Pavla Renčina *Zlatý kříž*, *Městské války I* a sbírka povídek *Beton, kosti a sny*.

Zvolila jsem právě tyto dva autory, abych mohla zpracovat taková díla, která by nebyla výrazněji tématicky podobná. Dvě z těchto knih se sice odehrávají v současné Praze, nabízejí tak ale jistou možnost srovnání, jak se s touto realitou jednotlivý autor vyrovná.

Cílem mé práce rozhodně není jakékoliv posuzování literárně-teoretické, nehodlám se tedy pouštět do hodnocení literárních kvalit, pouze kvalit jazykových. Chtěla bych dokázat, že literatura, která je i svými autory brána jako oddechová, může být jazykově velice pestrá a zajímavá a že může při bližším zkoumání nabídnout i náročnému čtenáři mnohem více, než co se na první pohled zdá. Tento svůj záměr bych chtěla splnit zejména rozbořem lexika a částečně i syntaxe a stylistiky jednotlivých děl. Na slovní zásobě pak budu posuzovat zejména ty aspekty, které stojí mimo jádro lexika a jsou tedy stylově příznakové.

V češtině doposud není zpracována ucelená monografie o jazyce fantastické literatury, zabývá-li se někdo fantastikou, tak pouze z literárního hlediska¹.

Tato práce bude rozdělena na dvě rozsáhlé části podle autora, jehož knihy budu podrobovat svému zkoumání.

¹ Velice zajímavé příručky k literárním aspektům fantastiky vydává nově Academia v edici *Možné světy*, kde vyšly již tato díla: Lubomír Doležel: *Fikce a historie v období postmoderny*, Dorrit Cohnová: *Co dělá fikci fikci* a další.

2 Petra Neomillnerová

2.1 *O autorce*

Petra Neomillnerová je v současnosti jedna z nejpopulárnějších českých autorek fantasy knih.

Narodila se 16. ledna 1970 v Praze, kde dosud žije. Praha je také úzce spjatá s některými jejími romány. V Praze také vystudovala střední knihovnickou školu a byla krátce zaměstnaná ve Státní lékařské knihovně. Brzy ale opustila pravidelné zaměstnání a po získání grafického vzdělání se roku 1993 začala živit na volné noze jako grafička.

V několika rozhovorech (pro fantasyplanet.cz, topzine.cz, fantasya.cz) se vyjádřila, že nejlépe se jí píše o tom, co zná. Zřejmě i proto jsou její knihy nejčastěji psané z pohledu ženské hlavní hrdinky. Její hrdinky jsou stejně jako autorka v mládí velmi nezávislé ženy se sklony k nevázanému životu se všemi jeho aspekty. Najdeme tedy v jejích dílech tematiku sexuální promiskuity i drog.

V současné době Petra Neomillnerová žije se svou dcerou Nikou a partnerem Karlem na pražské Letné.²

² Lota i ty druhé... *Wwww.alraune.cz* [online]. 2010 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.alraune.cz/cs/curriculum-vitae/default.aspx>

2.2 *Obsah děl*

Ačkoliv se jedná o práci jazykovou, nikoliv literárněteoretickou, je myslím potřeba uvést alespoň krátký obsah knih, jejichž lexikům se budu věnovat.

2.2.1 *Sladká jak krev*

Kniha je zasazená do prostředí současné Prahy, kde přímo v centru města bydlí hlavní hrdinka Tina Salo. Tina je upírka, v české upírské komunitě pak zastává funkci jakéhosi vyšetřovatele, možná spíše dohlázele nad všeobecným pořádkem. Její zásadní zvláštností pak je to, že díky svému nejasnému původu a tomu, že při proměně v upíra nezemřela, může „chodit v slunci“³, tedy neublíží jí slunce ani stříbro.

Od „spojky“ s českou policií, medvědlaka Konráda Béra, se dozvídá o zavraždění rumunských prostitutek, které nese jasné znaky upírského útoku. Jako pomocník u vyšetřování je jí přidělen Kay Schaeffer z Berlína, syn tamější matriarchy Gothel.

Tina se často pohybuje v prostředí pražského podsvětí, navštěvuje podezřelé kluby, fetišáky i bezdomovce. Při tomto vyšetřování se zjistí, že za útoky stojí stará upírka Božidara, která se snažila vyrobiť si armádu svých „dětí“ k získání přesily nad pražským hegemonem Timotejem. Situace je vyřešena jen za cenu značných ztrát na upírských „neživotech“ a vysokých úplatků, které musí na patřičných místech rozdávat Bér.

2.2.2 *Psí zima*

Tento román se odehrává ve světě, který je postaven na reáliích pozemského středověku doplněný běžnou realitou nadpřirozených bytostí. Dá se říci, že tento svět je postaven na základech, které dal ve svých povídkách a románech polský autor fantasy Andrzej Sapkowski.

Lota je zaklínačka, která žije ve volném vztahu s vampýrem Urianem, což zcela odporuje všem zaklínačským pravidlům. Je za to vyloučena ze společenství ostatních zaklínačů a odjíždí kolegou a milencem Torgem vyřešit problém přemnožených kožoměnců, tedy lidí měnících se ve psy.

Je také najata vampýrem Ennem na zabítí jiné vampýrky, jeho bývalé milenky. Je však obviněna z vraždy a vampýři ji pronásledují.

Zaklínačka se snaží uniknout stíhání vampýrů, odjíždí na svůj statek, ale kožoměnců je všude příliš mnoho, takže nakonec s ostatními zaklínači přijímá pomoc od vampýrů při jejich likvidaci. Lota je unesena šíleným Ennem. Na jeho lov se vydávají zaklínači, toužící najít

³ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 18

svou soukmenovkyni, společně s vampýry, kteří ho chtějí najít a potrestat za jeho zločiny. Enno je nakonec dopaden a potrestán jak zaklínači, tak vampýry.

2.3 Lexikologie a slovtvorba

V této části se budu věnovat slovní zásobě, která je určujícím stavebním prvkem specifika jazyka Petry Neomillnerové. Obecně se dá říci, že použitá slovní zásoba je spíše běžná, často využívá prvky hovorové a obecné češtiny. Dále autorka používá různé útvary národního jazyka, především slangy a profesionalismy, často se vyskytují také slova a slovní spojení expresivní. Zcela specifickou roli má velké množství oslovení, které je jedním z nejnápadnějších charakteristických prvků jazyka autorky. Další znaky určující specifiku jazyka Neomillnerové budu uvádět v takovém pořadí, v jakém jsou podstatné pro charakterizaci lexika knih. Nejvýznamnější prvky tedy budou uvedeny jako první.

2.3.1 Oslovení

Knihy Petry Neomillnerové jsou postavené na rychlé akci a dialozích, ve kterých lze najít velice specifické prvky, podle kterých je tato autorka velmi snadno identifikovatelná. Takovým zásadním znakem jsou četná oslovení, jež se v dialozích velice často opakují a dostávají tak někdy až formu výplňkových slov. Stejně jako v jiných částech svých knih, ani tady Neomillnerová často nešetří ironií, mnohdy to vychází už z psychologické podstaty jejích postav. Je třeba také zdůraznit, že ačkoliv seznamy uvedené níže nevypadají natolik obsáhle, aby byl tento jev považován za zcela stěžejní, je celkový počet oslovení je mnohem vyšší, většina se jich totiž za celou knihu mnohokrát zopakuje. Tím také dotváří specifickou řeč postav.

Veškerá oslovení, používaná ve studovaných knihách *Psí zima* a *Sladká jak krev* lze také rozdělit do několika skupin podle jejich významu či použití na oslovení podle členů rodiny, vyjadřující úctu či pokoru, pozitivně citově zabarvená a naopak hanlivá a pejorativní. Tyto skupiny se do jisté míry mohou vzájemně překrývat, proto některé výrazy mohou být uvedeny vícekrát.

2.3.1.1 Oslovení pro členy rodiny

máti, matko, mami, synku⁴, otče, dítě⁵, synáčku⁶, sestřičko⁷, milé dítě⁸, bratři a sestry⁹.
První série oslovení je zcela typickou ukázkou pro styl Petry Neomillnerové. Tato čtyři

⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 94

⁵ tamtéž, str. 164

⁶ tamtéž, str. 213

⁷ tamtéž, str. 294

⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9., str. 77

pojmenování se vyskytují v jediném rozhovoru, který nezabírá ani celou stranu knihy, přičemž slovo *máti* padne dohromady čtyřikrát. Z tohoto příkladu je myslím patrná vysoká frekvence použití oslovení. Poslední dva výrazy jsou pak trochu výjimkou z kategorie rodinných jmen. *Milé dítě* je totiž v knize použito v ironickém smyslu starší ženou ke své mladší konkurentce, bratři a sestry jsou pak oslovením shromáždění ctihodné skupiny osob, v tomto případě starších upírů. V posledním případě nelze přehlédnout náznak ironie, pro většinu lidí má oslovení *bratři a sestry* jistý nádech církevního prostředí, tedy přímého odpůrce upírů.

2.3.1.2 Oslovení vyjadřující úctu a pokoru

*slečno Salová*¹⁰, *paní*¹¹, *milá dámo*¹², *slečno*¹³, *madam*¹⁴, *paní Silke*, *mistrě Torge*, *paní*¹⁵, *ctihodná Silke*¹⁶. Jednoznačně vyjadřující úctu jsou oslovení *paní*, *slečno*, *ctihodná*, *madam* či *mistrě*. Slovo *pani* je autorkou použito nikoliv k dokreslení pejorativního významu, který by mohl vzniknout například při použití interdialektu obecné češtiny. *Pani* v takovém případě lze použít při oslovení ženy, kterou neznáme a ku příkladu zdržuje ve frontě u pokladny. Zde by byl na místě i zvýrazněný důraz na první slabice. Nicméně ve *Sladká jak krev* je toto slovo dokreslením typického jazyka postavy Rumuna se silným přízvukem. Značně problematická je i *slečna Salová*. I zde jde o charakterizaci řeči postav, konkrétně policisty, u kterých by se jistá slušnost i úcta měla vyžadovat. Nicméně použití jména Salová, i když má postava ve svém občanském průkazu *Kristina Salo*¹⁷ ukazuje na nerespektování osoby jako takové. Nakonec oslovení *milá dámo* je zde použito ve významu ironickém.

⁹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0., str. 205

¹⁰ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 67

¹¹ tamtéž, str. 226

¹² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 43

¹³ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9., str. 32

¹⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 197

¹⁵ tamtéž, str. 198

¹⁶ tamtéž, str. 205

¹⁷ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 12

2.3.1.3 Pozitivně zabarvená oslovení

*malička*¹⁸, *zlato*, *kotě*¹⁹, *liebchen*²⁰, *puso*²¹, *sokolíku*²², *srdíčko*²³, *miláčku*²⁴, *milovaná*²⁵, *poklade*²⁶, *holčičko*²⁷, *lásko*²⁸, *beruško*²⁹, *můj milý*, *má drahá*³⁰, *kolouchu*³¹, *zlatíčko*³², *sladká*³³, *synáčku*³⁴, *sestřičko*³⁵. V této kategorii lze narazit na několik podkategorií podle vzniku jednotlivých oslovení. Sem budou patřit zvířecí přezdívky jako *kotě*, *sokolíku*, *beruško* a *kolouchu*. Jedná se hlavně o zdvojnásobené názvy a či jména mláďat, která by měla vyvolávat pocit něhy. Tento pocit by mohl být ale i umocněn použitím *koloušku* místo *kolouchu*. Další skupinou, která jistě stojí za zdůraznění, jsou zpodstatnělá přídavná jména jako *malička*, *milovaná*, *drahá* a *sladká*. Toto oslovení je natolik výrazné (používá ho především jedna postava, vampýr Urian), že může evokovat i odkaz na *nebeskou* z Fuksova Spalovače mrtvol.

2.3.1.4 Oslovení hanlivá a pejorativní

*děvečko*³⁶, *holka*³⁷, *kačeno*, *poběhlíce blechatá*³⁸, *kurvo*, *ty svině*,³⁹ *zrůdo*, *ty bestie*⁴⁰, *duté palice*⁴¹, *důro*⁴², *štěně*⁴³, *děvko*⁴⁴, *huso*⁴⁵, *dědku*, *holčičkáři*⁴⁶, *ty troupe*⁴⁷, *ty hovado*⁴⁸,

¹⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 12

¹⁹ tamtéž, str. 76

²⁰ tamtéž, str. 90

²¹ tamtéž, str. 152

²² tamtéž, str. 194

²³ tamtéž, str. 199

²⁴ tamtéž, str. 211

²⁵ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 55

²⁶ tamtéž, str. 8

²⁷ tamtéž, str. 12

²⁸ tamtéž, str. 42

²⁹ tamtéž, str. 175

³⁰ tamtéž str. 220

³¹ tamtéž str. 299

³² tamtéž, str. 314

³³ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 228

³⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 213

³⁵ tamtéž, str. 294

³⁶ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 13

³⁷ tamtéž, str. 32

³⁸ tamtéž, str. 216

³⁹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 8

⁴⁰ tamtéž, str. 53

⁴¹ tamtéž, str. 79

⁴² tamtéž, str. 86

⁴³ tamtéž, str. 87

⁴⁴ tamtéž, str. 169

⁴⁵ tamtéž, str. 224

⁴⁶ tamtéž, str. 263

*sprostáku, kašpare*⁴⁹. I zde, stejně jako u výrazů něžných, lze objevit skupinu zvířecích jmen, tedy *kačeno, svině, štěně, huso a hovado*. Je poměrně zajímavým faktem, že mláďata nejoblíbenějších domácích mazlíčků, *kotě a štěně*, stojí na opačných stranách spektra oslovení z hlediska jejich citového zabarvení. Všechna oslovení samozřejmě nemají stejnou míru hanlivosti. Zatím *děvečko* či *holka* jsou jména spíše neutrální (o jisté negativitě svědčí jen kontext: „*Cos čekala, holka? „napomenu se.*⁵⁰“), pojmenování *důro, kašpare, kačeno* nebo *troupe* jsou negativní již zřetelně, oslovení *kurvo, zrůdo* a *bestie* již svědčí o silném citovém vztahu, který je zabarven zcela negativně.

2.3.2 Expresivní označení osob

Tato část lexika má mnoho společného s obsahem předchozí kapitoly. Významový rozdíl spočívá v tom, že není přímo oslokována nějaká osoba, je o ní mluveno jinou postavou. Podobně jako u oslovení i v tomto případě najdeme několik druhů expresivních pojmenování, v tomto případě jde nejspíše nejčastější druh exprese v podobě citového zabarvení, pozitivního i negativního.

2.3.2.1 Pojmenování kladně zabarvená

*beruška*⁵¹, *tatínkova holčička*⁵², *kvítka*⁵³, *kuchyňka*⁵⁴, *rytíř práva (ironie)*⁵⁵. Pouze první pojmenování lze bez výhrad označit jako kladně citově zabarvené, ostatní mají nádech ironie, zejména *rytíř práva* je pak použit výsměšně („*Enno není žádný rytíř práva, Enno je hrdlořez.*“⁵⁶)

2.3.2.2 Negativní zabarvení

*buchta*⁵⁷, *trajdalena*⁵⁸, *cuchta*⁵⁹, *blázen, zvrhlík*⁶⁰, *nevychovaný křupan*⁶¹, *psí semeno*⁶², *cvok, blázen*⁶³, *magor*⁶⁴, *degenerovaný, krátkolebý odpad*⁶⁵, *kuběna*⁶⁶, *nadrženej vandrák*⁶⁷,

⁴⁷ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 264

⁴⁸ tamtéž, str. 265

⁴⁹ tamtéž, str. 294

⁵⁰ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 32

⁵¹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 21

⁵² tamtéž, str. 24

⁵³ tamtéž, str. 21

⁵⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 179

⁵⁵ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 205

⁵⁶ tamtéž, str. 205

⁵⁷ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 43

*hajzl, parchant*⁶⁸, *špinavá zabijácká čubka*⁶⁹, *vraždící maniak*⁷⁰, *kurva, podrazák*⁷¹, *parchant, zamrdanej parchant*⁷², *čurák*⁷³, *zmrđ*⁷⁴. Všechna tato pojmenování jsou samozřejmě zcela negativní, pokusila jsem se je tedy alespoň částečně seřadit podle míry pejorativnosti, kterou v sobě mají. Nicméně toto řazení může být velice subjektivní, je tedy nutné nebrat je jako dogma.

2.3.3 Slangové, argotové a odborné výrazy

V obou zkoumaných knihách najdeme hovorovou češtinu, tedy tu součást spisovného jazyka, která je nejbližší interdialektu obecné češtiny. Jako součást vykreslení prostředí i charakterizace řeči jednotlivých postav zde najdeme mnoho výrazů z nejrůznějších slangů, profesionalismy a i odborné výrazy.

Jaroslav Suk definuje slang jako „*mluvu spojenou s určitým (většinou výlučným) prostředím nebo s určitou lidskou činností a vážící se proto na určitou skupinu v lidské společnosti jako jazykový doplněk, nahrazující chybějící výrazy ze všeobecné mluvy.*“⁷⁵

Jaroslav Hubáček pak zdůrazňuje tyto jazykové aspekty slangu: „*nespisovnost, komunikativní funkčnost, systémovost, snahu o pojmovou diferenciaci, stav odborné terminologie, vyjadřování expresivity a vhodnost pro mluvené jazykové projevy.*“⁷⁶

Z těchto definic lze vycházet při tvrzení, že časté používání slangových výrazů svědčí o důkladném seznámení s jazykem toho kterého prostředí a o snaze toto prostředí co nejlépe popsat jeho vlastním jazykem. Neomillnerová ostatně v rozhovoru pro *fantasyplanet.cz* tvrdí, že jedním z největších neduhů české fantasy je nedostatečná znalost reálií, o kterých autor

⁵⁸ tamtéž, str. 49

⁵⁹ tamtéž, str. 245

⁶⁰ tamtéž, str. 189

⁶¹ tamtéž, str. 213

⁶² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 225

⁶³ tamtéž, str. 161

⁶⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 211

⁶⁵ tamtéž, str. 46

⁶⁶ tamtéž, str. 83

⁶⁷ tamtéž, str. 96

⁶⁸ tamtéž, str. 56

⁶⁹ tamtéž, str. 57

⁷⁰ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 161

⁷¹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 56

⁷² tamtéž, str. 169

⁷³ tamtéž, str. 189

⁷⁴ tamtéž, str. 211

⁷⁵ SUK, Jaroslav. *Několik slangových slovníků*. Praha: Inverze, 1993, 137 p. ISBN 80-900-6329-2. str. 21

⁷⁶ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. 2. vyd. Ostrava: Profil, 1981. str. 19

píše.⁷⁷ Sama se tedy snaží se této chyby nedopouštět a jazyková prostředí má zmapovaná podrobně, jak uvedu v příkladech níže.

2.3.3.1 Slangové a argotické výrazy z mluvy podsvětí

fizlové⁷⁸, štětky⁷⁹, kérka⁸⁰, koks⁸¹, zubatá⁸², šlapat, štrych, kšeft⁸³, vykalenec⁸⁴, péčko⁸⁵, piko⁸⁶, štreka⁸⁷, forbes⁸⁸, jéjo, zfetovat mařenky⁸⁹, dýlovat, sjet lajnu⁹⁰, vytrotlil⁹¹, přežít v tlačenici⁹², vraždítko⁹³, zametat stopy⁹⁴, kápo⁹⁵, šrajtofle⁹⁶, lízat někomu boty⁹⁷, rajc⁹⁸, rádodajky⁹⁹, neodkrouhnul¹⁰⁰, děvka¹⁰¹, deset mile¹⁰², bonz¹⁰³, zadek na postu¹⁰⁴, prošňupat frňák, lítat na havranovi¹⁰⁵. I tyto výrazy lze rozdělit do několika skupin podle jejich výskytu. Nejlépe zmapovanou částí je kriminální slang, který se zabývá Jaroslav Suk a který popsal takto: „*Kriminální slang má funkci komunikativní a zahrnuje označení činností, jevů, stavů, pojmenování věcí, lidí různého kriminálního zaměření, lidí a institucí zabývajících se kriminalitou, osahuje všechny reality života kriminálního, ovšem zejména pak zahrnuje prostředí vazby a výkon trestu odnětí svody.*“¹⁰⁶ I toto prostředí lze však diferencovat podle druhu kriminální činnosti. Takto tu máme slovník prostitutek ve výrazech *štrych, šlapat,*

⁷⁷ Rozhovor s Petrou Neomillnerovou. *FantasyPlanet.cz* [online]. 2008 [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: <http://fantasyplanet.cz/clanek/rozhovor-s-petrou-neomillnerovou>

⁷⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 7

⁷⁹ tamtéž, str. 8

⁸⁰ tamtéž, str. 13

⁸¹ tamtéž, str. 20

⁸² tamtéž, str. 21

⁸³ oboje tamtéž, str. 24

⁸⁴ tamtéž, str. 25

⁸⁵ tamtéž, str. 33

⁸⁶ tamtéž, str. 37

⁸⁷ tamtéž, str. 53

⁸⁸ tamtéž, str. 54

⁸⁹ oboje tamtéž, str. 61

⁹⁰ oboje tamtéž, str. 63

⁹¹ tamtéž, str. 67

⁹² tamtéž, str. 99

⁹³ tamtéž, str. 129

⁹⁴ tamtéž, str. 130

⁹⁵ tamtéž, str. 132

⁹⁶ tamtéž, str. 133

⁹⁷ tamtéž, str. 160

⁹⁸ tamtéž, str. 161

⁹⁹ tamtéž, str. 163

¹⁰⁰ tamtéž, str. 164

¹⁰¹ tamtéž, str. 171

¹⁰² tamtéž, str. 210

¹⁰³ oboje tamtéž, str. 226

¹⁰⁴ tamtéž, str. 63

¹⁰⁵ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 24

¹⁰⁶ SUK, Jaroslav. . *Několik slangových slovníků*. Praha: Inverze, 1993, 137 p. ISBN 80-900-6329-2. str. 21

štreka, rajc, rádodajky, štětky a děvky. Řeč narkomanů pak zastupují výrazy *koks, jėjo, péčko, piko* jako označení jednotlivých drog. *Jėjo* je pak výrazem z angličtiny (jejo), který stejně jako *koks* zastupuje kokain, *piko* a *péčko* jsou slangové názvy pro pervitin¹⁰⁷. *Zfetovat mařenky, vykalenec, dýlovat, sjet lajnu, prošňupat frňák a lítat na havranovi* (havran je zde jméno fiktivní drogy často užívané v Psí zimě) coby výrazy pro činnosti s drogami spojené. další výše uvedené výrazy jsou většinou obecně známé a poměrně obtížně zařaditelné, nicméně bych chtěla dva méně obvyklé objasnit. *Bonz* zde není výrazem pro udání, ale hanlivé označení pro politického či finančního předáka¹⁰⁸, v tomto případě rumunského šéfa sítě prostitutek. *Deset mile* je výrazem pro deset miliónů korun úplatku.

Podstatné je také rozhodnutí, co náleží k argotu, jehož funkce má být především utajovací. Výstižně tento problém popsal Suk: „*Argot používaný delší dobu přestává preferovat svou utajovací funkci a vzrůstá u něj funkce komunikativní; argot přerůstá přirozenou cestou ve slang*.“¹⁰⁹ Lze vyjádřit i názor, že velice dobře zpracovaný seriál Hříšní lidé města pražského Jiřího Sequense st. přispěl k značnému odtajnění kriminálního argotu v široké veřejnosti.

2.3.3.2 Lékařský slang a odborné výrazy

*peán, ekzém*¹¹⁰, *vlásečnice*¹¹¹, *erekce*¹¹², *stimulanty*¹¹³, *patolka*¹¹⁴, *gambleři*¹¹⁵, *kopulovat*¹¹⁶, *traumatologie, traumatolka*¹¹⁷. Hubáček uvádí, že „*lékařským slangem se rozumí vrstva nespisovného výraziva užívaného v běžném ústním styku lékaři, zdravotními sestrami a jinými pracovníky zdravotnictví. Laikovi se může užívání některých slangových výrazů jevit jako snaha zastříť před pacienty nepříjemnou skutečnost*.“¹¹⁸ Mezi slangové výrazy zde patří jen názvy oddělení v nemocnici *patolka* (patologie) a *traumatolka* (traumatologie). Všechny ostatní patří mezi výrazy odborné.

¹⁰⁷ LAUNER, Aleš. *Slangové výrazy pro drogy: Anglicko-český výkladový slovník*. 1. vyd. Praha: Academia, 2001, 164 s. ISBN 80-200-0896-9. str. 71

¹⁰⁸ VÁŠA, Pavel a František TRÁVNÍČEK. *Slovník jazyka českého*. 2. dopl. a přep. vyd. Praha: Fr. Borový, 1941. str. 90

¹⁰⁹ SUK, Jaroslav. *Několik slangových slovníků*. Praha: Inverze, 1993, 137 p. ISBN 80-900-6329-2. str. 22

¹¹⁰ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 17

¹¹¹ tamtéž, str. 21

¹¹² tamtéž, str. 30

¹¹³ tamtéž, str. 33

¹¹⁴ tamtéž, str. 38

¹¹⁵ tamtéž, str. 54

¹¹⁶ tamtéž, str. 143

¹¹⁷ tamtéž, str. 155

¹¹⁸ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. 2. vyd. Ostrava: Profil, 1981. str. 113

2.3.3.3 Sexuální slang

*drbačka*¹¹⁹, *bloodfetishové fotky*¹²⁰, *subík*¹²¹, *semlít někoho*, *klenot svého ženství*¹²², *mrouskat*¹²³, *válet se kdekým*, *poskakovat s někým*¹²⁴, *milostnice*, *konkubína*, *děvka*¹²⁵, *omlít někoho*¹²⁶, *píchat*¹²⁷, *voprašovat*, *oprašovat*¹²⁸, *nadrbanej*¹²⁹, *držet za prachy*¹³⁰, *vyhrnout sukni*¹³¹, *klátit*¹³², *ojet prdel*¹³³, *vojet*¹³⁴, *opráskat*¹³⁵. Vzhledem k jejich obsahu a k dalšímu profesnímu zaměření autorky (svého času byla šéfredaktorkou serveru www.bsdm.cz, který se zabývá sadomasochismem) lze ve zkoumaných knihách najít mnoho pojmů souvisejících se sexem. Většinu z nich tvoří přímo synonyma pro soulož, z nichž některé vyjadřují přímo promiskuitu: *válet se kdekým*, *držet za prachy*, ostatní pak už nejsou tolik konkrétní: *drbačka*, *semlít někoho*, *mrouskat*, *poskakovat s někým*, *omlít někoho*, *píchat*, *voprašovat*, *oprašovat*, *vyhrnout sukni*, *klátit*, *ojet prdel*, *vojet*, *opráskat*. *Subík* je pak termín pro v sexu podřízenou, tedy submisivní, osobu.

2.3.3.4 Policejní a vojenské odborné výrazy a slang

*tren*¹³⁶, *Delta Dart*¹³⁷, *prostitutky*¹³⁸, *odcizit*, *předvedení k výsledku*¹³⁹, *křivá výpověď*, *trestný čin*¹⁴⁰, *Specnaz*¹⁴¹, *projektil*¹⁴², *Urna*¹⁴³. Ryzími profesionalismy zde jsou pojmy *odcizit*, *předvedení k výsledku*, *křivá výpověď*, *trestný čin* a *projektil*. Při použití výrazů bližších jádru slovní zásoby, například *ukrást místo odcizit* či *náboj* nebo *kulka* místo

¹¹⁹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 12

¹²⁰ tamtéž, str. 30

¹²¹ tamtéž, str. 98

¹²² oboje tamtéž, str. 118

¹²³ tamtéž, str. 143

¹²⁴ oboje tamtéž, str. 163

¹²⁵ vše tamtéž, str. 171

¹²⁶ tamtéž, str. 229

¹²⁷ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 7

¹²⁸ tamtéž, str. 21

¹²⁹ tamtéž, str. 48

¹³⁰ tamtéž, str. 83

¹³¹ tamtéž, str. 100

¹³² tamtéž, str. 175

¹³³ tamtéž, str. 201

¹³⁴ tamtéž, str. 209

¹³⁵ tamtéž, str. 220

¹³⁶ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 21

¹³⁷ tamtéž, str. 42

¹³⁸ tamtéž, str. 61

¹³⁹ tamtéž, str. 66

¹⁴⁰ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 68

¹⁴¹ tamtéž, str. 178

¹⁴² tamtéž, str. 199

¹⁴³ tamtéž, str. 214

projektil, by se zcela změnil účinek jednotlivých výpovědí, ztratila by se policejní přesnost. Pojem *Delta Dart* je v *Sladká jak krev* velice často používaný, ačkoliv asi není zcela známý široké veřejnosti. Jedná se o velice úzký nůž z odolného plastu určený k zavěšení na krk¹⁴⁴ *Trén* je pak starý vojenský pojem pro vozatajstvo.¹⁴⁵ Zkratková slova *Specnaz* a *Urna* (oficiálně je zkratka zapisována jako URNA) popisují vojenské útvary, konkrétně jednotek speciálního určení a Útvaru rychlého nasazení.

2.3.3.5 Myslivecká mluva

*pytlačit*¹⁴⁶, *honitba*, *pasti*, *oka*, *železa*, *újedě*, *krmelec*, *škodná*¹⁴⁷. Nejsou zde zastoupená slova klasické myslivecké latiny, jen obecně známé odborné výrazy z tohoto tématického celku. Výjimku tvoří slovo *újedě*, které není zdaleka tolik obvyklé (neobsahuje ho ani Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, ani Slovník jazyka českého Váši a Trávníčka). Jedná se o potravinovou návnadu pro zvěř.¹⁴⁸

2.3.3.6 Ostatní výrazy

Další skupiny výrazů z obecné češtiny a slangů již netvoří velké tematické celky. Rozčlením je tedy podle významu, případně podle použití, a přiřadím k nim spisovný ekvivalent. Použití takto široké palety výrazů je pro tvorbu Petry Neomillnerové typické, proto jich uvádím co nejvíce.

Výrazy pro řeč: *mumlat* (mluvit tiše, nesrozumitelně), *žvanit*¹⁴⁹, *naprášit*, *vyblábolit*, *vybalit* (vše výrazy pro udání, prozrazení informace)¹⁵⁰, slangové označení národnosti: *Íčka*¹⁵¹ (Italové), *Angláni*¹⁵² (Angličani), motorismus: *integrálka* (druh helmy na motorku), *gilera*¹⁵³ (druh skútru), synonyma pro smrt či umírání: *Hel nás dostane* (zde je zajímavé použití jména skandinávské bohyně smrti v jinak smyšleném panteonu, který se v *Psí zimě*

¹⁴⁴ Army shop Armed. *Wwww.armed.cz* [online]. 2010 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.armed.cz/cold-steel-delta-dart-zytel/d-88227-c-1248/>

¹⁴⁵ VÁŠA, Pavel a František TRÁVNÍČEK. *Slovník jazyka českého*. 2. dopl. a přep. vyd. Praha: Fr. Borový, 1941. str. 1448

¹⁴⁶ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 67

¹⁴⁷ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. vše str. 77

¹⁴⁸ Šelmy.cz. *Wwww.selmy.cz* [online]. 2010 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.selmy.cz/ochrana/hlidky/co-delaji-vlci-a-rysi-hlidky/ujede/>

¹⁴⁹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. oboje str. 33

¹⁵⁰ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. vše str. 7

¹⁵¹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 20

¹⁵² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 54

¹⁵³ tamtéž, str. 58

vyskytuje), *zařvat*¹⁵⁴, *kapat*¹⁵⁵, *prdět do hlíny*¹⁵⁶ (být pohřbený). Pro hluk jsou výrazy *rambajz*¹⁵⁷ a *ropot (města)*¹⁵⁸, boj můžeme nalézt ve výrazech *bitka*¹⁵⁹, *klepec*, *nakládačka*, *uzemnit*¹⁶⁰, nepříliš úspěšný výsledek boje pak je *vejprask*¹⁶¹, který je podstatný zejména použitím nespisovné hláskové změny ý – ej. *Klepárna*, *bicí budka*, *díra*¹⁶² jsou názvy pro místnost, která se využívala k trestům.

Dále jsou již všechny pojmy natolik diferenciované, že je lze rozdělit pouze na jednoslovné a sousloví a slovesné vazby.

Jedno a víceslovné výrazy bez sloves jsou: *Cingrlátka*¹⁶³ (ozdoby, v tomto případě piercing), *Krvavá Maria*¹⁶⁴ (název koktejlu, obvykle Bloody Mary), *mindrák*¹⁶⁵ (problém, často tajený dlouhou dobu), *kvartýrmajstr*¹⁶⁶ (z němčiny, ironické pojmenování velice pořádného člověka), *letovačka*¹⁶⁷ (letovací hořák), *modrák* (modřina), *humbuk*¹⁶⁸ (rozhovor), *spratci*¹⁶⁹ (hlučné, nevychované děti), *hovno*¹⁷⁰ (obecně výkal, zde spíše obecné vyjádření negativní reakce), *svinská práce*¹⁷¹ (nepříjemná práce), *kurýrovat*¹⁷² (léčit), *bejli*¹⁷³ (byliny), *utřejch*¹⁷⁴ (lektvar, přírodní lék), *klump*¹⁷⁵ (kouzlo, magický amulet), *utahanej*¹⁷⁶ (unavený), *psice*¹⁷⁷ (fena), *pochcat se*¹⁷⁸ (*pomočit se*), *klimpr*¹⁷⁹ (z němčiny, klavír, piano), *smolit*¹⁸⁰

¹⁵⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 197

¹⁵⁵ tamtéž, str. 209

¹⁵⁶ tamtéž, str. 224

¹⁵⁷ tamtéž, vše str. 9

¹⁵⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 135

¹⁵⁹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. oboje str. 89

¹⁶⁰ tamtéž, str. 134

¹⁶¹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 51

¹⁶² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. vše str. 9

¹⁶³ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 19

¹⁶⁴ tamtéž, str. 88

¹⁶⁵ tamtéž, str. 118

¹⁶⁶ tamtéž, str. 160

¹⁶⁷ tamtéž, str. 217

¹⁶⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 7

¹⁶⁹ tamtéž, str. 9

¹⁷⁰ tamtéž, str. 9

¹⁷¹ tamtéž, str. 24

¹⁷² tamtéž, str. 71

¹⁷³ tamtéž, str. 71

¹⁷⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 71

¹⁷⁵ tamtéž, str. 145

¹⁷⁶ tamtéž, str. 151

¹⁷⁷ tamtéž, str. 151

(psát), *haksna*¹⁸¹ (noha, původně součást brněnského hantecu, dnes již spíše obecná čeština), *chcanky*¹⁸² (moč), *hajtra*¹⁸³ (špatný kůň).

Slovesné vazby: *lézt krkem*¹⁸⁴ (unavovat, obtěžovat), *párat se s něčím*¹⁸⁵ (přehnaně se s něčím zabývat), *být cimprlich*¹⁸⁶ (být zbytečně citlivý, zjemnělý), *klepat kosu*¹⁸⁷ (třást se zimou), *přeskočit někomu*¹⁸⁸ (zešilet, zbláznit se), *jít fest*¹⁸⁹ (pracovat s velkým nasazením, silně), *nedělat fóry*¹⁹⁰ (nebýt zbytečně, nahraně stydlivý) *píchnout někomu*¹⁹¹ (pomoci)

2.3.4 Výrazy typické pro svět fantastické literatury

Pod tímto pojmem si lze představit jakési „magické reálie“, které lze očekávat ve fantasy knihách. Je ovšem velice důležité si uvědomit, že mnoho z těchto pojmů jsou spíše historismy. Jen těžko můžeme považovat za typicky fantasy pojem například meč, který byl dlouhá staletí součástí běžného života. Do jisté míry podobná situace nastává například u upíra či čarodějnice, o kterých se dlouho věřilo, že skutečně existují. Na rozdíl od zmiňovaného meče jsou ale fikcí, proto je můžeme zařadit do mezi výrazy typické pro fantastiku.

Do této kategorie tedy řadíme pojmy: *upír*¹⁹², *medvědodlak*¹⁹³, *vykrvené*¹⁹⁴, *chodit v slunci*¹⁹⁵, *šamani*¹⁹⁶, *čarodějnice*¹⁹⁷, *zaklínač*, *zaklínačka*¹⁹⁸, *krvepijec*¹⁹⁹, *lykantropie*, *kožoměnec*, *vlkodlak*²⁰⁰, *vampýr*²⁰¹, *kouzlo*²⁰². Tato práce je o jazyku příznačném pro fantastiku, proto se tedy pokusím každý z uvedených výrazů více rozvést.

¹⁷⁸ tamtéž, str. 164

¹⁷⁹ tamtéž, str. 177

¹⁸⁰ tamtéž, str. 245

¹⁸¹ tamtéž, str. 302

¹⁸² tamtéž, str. 147

¹⁸³ tamtéž, str. 87

¹⁸⁴ tamtéž, str. 78

¹⁸⁵ tamtéž, str. 89

¹⁸⁶ tamtéž, str. 147

¹⁸⁷ tamtéž, str. 151

¹⁸⁸ tamtéž, str. 177

¹⁸⁹ tamtéž, str. 264

¹⁹⁰ tamtéž, str. 324

¹⁹¹ tamtéž, str. 134

¹⁹² NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. průběžně

¹⁹³ tamtéž, str. 8

¹⁹⁴ tamtéž, str. 9

¹⁹⁵ tamtéž, str. 19

¹⁹⁶ tamtéž, str. 33

¹⁹⁷ tamtéž, str. 227

¹⁹⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. průběžně

¹⁹⁹ tamtéž, str. 10

²⁰⁰ tamtéž, str. 29

²⁰¹ tamtéž, průběžně

Upír, vampýr a krvepijec se mohou zdát jako synonyma, všechna pro nadpřirozenou bytost, která se živí krví, především lidskou. Zajímavé ovšem je, že v obou sledovaných knihách je s těmito pojmy pracováno jinak. Ve *Sladká jak krev* jsou všechny hlavní postavy nazývány prostě *upíry*. Naproti tomu v *Psí zimě* je jasná diferenciace mezi *vampýrem*, který je členem jakési vyšší kasty schopné tvořit své takřka nemyslitelné a na slovo poslouchající poddané – *upíry*. V obou knihách je pak shodné poněkud pejorativní označení *krvepijci*, zpravidla od někoho mimo jejich okruh.

Vykrvený je obvykle řeznický termín, zde se jedná o stav, kdy oběti upír vysál všechnu krev.

Chodit v slunci je sémantický neologismus vytvořený pro postavu Tiny Salo. Označuje speciální schopnost této upírky, tedy že jí neuškodí sluneční záření, které ostatní upíry takřka okamžitě zabíjí.

Šaman, čarodějnice i kouzlo jsou pojmy obecně známé, související s magií a jejím provozováním.

Vlkodlak a medvědodlak jsou pojmy pro osoby, které se za úplňku proměňují ve zvířata. *Lykantropie* je pak pojmem pro toto „postižení“.

Kožoměnec někdy bývá synonymem pro lykantropa, nicméně v *Psí zimě*, kde se tento pojem vyskytuje, se jedná o stav dobrovolný, navozený pomocí kouzla. Přeměna pak může proběhnout kdykoliv.

Zaklínač a *zaklínačka* jsou také sémantické neologismy. Dříve byl tento pojem známý jako někdo, kdo zaklíná, provozuje magii, například *zaklínač hadů*²⁰³. Zcela se tento význam změnil s vydáním *Ságy o zaklínači* Andrzeje Sapkowského. Jeho *wiedźmin*, přeložený Stanislavem Komárkem právě jako *zaklínač*, je bojovník vycvičený k boji s nestvůrami, který má lektvary upravené reflexy a smysly a dožívá se velice vysokého věku. Takto tohoto pojmu používá i Neomillnerová.

2.3.5 Historismy a archaismy

Použití slovní zásoby se specifickou časovou platností je ve fantastických žánrech velice časté. Většina těchto románů se odehrává v reálné minulosti, případně ve světě, který je vytvořený podle pozemského středověku.

²⁰² tamtéž, průběžně

²⁰³ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: Dodatky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. Vyd. 3., rev. Editor Vladimír Mejstřík. Praha: Academia, 2003, 647 s. ISBN 978-80-200-1080-3. str. 540

Tuto část slovní zásoby dělíme na archaismy, tedy pojmenování, která již ustupují novějšímu výrazu, a historismy, které pojmenovávají skutečnost již zaniklou. Proti nim stojí v opozici neologismy, tedy slova zcela nebo relativně nová, která ještě nemají pevnou pozici ve slovní zásobě. Těch ovšem Neomillnerová takřka nepoužívá.

2.3.5.1 Archaismy

*chřtán*²⁰⁴, *procovský vkus*²⁰⁵ (výraz *procovský* jako synonymum k povýšenecký lze ještě najít ve Slovníku jazyka českého od Váši a Trávníčka²⁰⁶, ve Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost z roku 2007 již chybí), *panchart*²⁰⁷ (dnes se pro nemanželské dítě používá spíše výraz *parchant*), *sklepnice*²⁰⁸, *vojevůdce*²⁰⁹, *humna*²¹⁰ (pozemek za stodolou), *pazderna*, *pazdernice*²¹¹ (*pazderna* je původně sušárna lnu, použito ve významu nuzné stavení a jeho obyvatelka), *hrdlořez*²¹², *kazajka*²¹³, *světnice*²¹⁴.

2.3.5.2 Historismy

meč, *halaparty*²¹⁵ (chladné zbraně), *hradby*, *opevnění*²¹⁶, *hradební kůl*²¹⁷, *rumpál*²¹⁸, *mučírna*²¹⁹, *mašta*²²⁰ (stavební pojmy), *biřici*²²¹, *lučištníci*²²², *popravčí*²²³ (pojmenování osob, povolání), *acht*, *klatba*, *interdikt*²²⁴ (původně církevní pojmy, zákaz jakýchkoli obřadů, zde

²⁰⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 324

²⁰⁵ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 149

²⁰⁶ VÁŠA, Pavel a František TRÁVNÍČEK. *Slovník jazyka českého*. 2. dopl. a přep. vyd. Praha: Fr. Borový, 1941. str. 1161

²⁰⁷ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 70

²⁰⁸ tamtéž, str. 245

²⁰⁹ tamtéž, str. 260

²¹⁰ tamtéž, str. 260

²¹¹ tamtéž, str. 65

²¹² tamtéž, str. 205

²¹³ tamtéž, str. 232

²¹⁴ tamtéž, str. 240

²¹⁵ tamtéž, str. 160

²¹⁶ tamtéž, průběžně

²¹⁷ tamtéž, str. 90

²¹⁸ tamtéž, str. 160

²¹⁹ tamtéž, str. 9

²²⁰ tamtéž, str. 314

²²¹ tamtéž, str. 151

²²² tamtéž, str. 240

²²³ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 142

²²⁴ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 251

vyhlášení honu na určitou osobu a trestání pomoci této osobě), *empirové šaty*, *róba s honzíkem*²²⁵ (módní pojmy), *hřívna*²²⁶ (odlitek kovu k výrobě mincí)

2.3.6 Výrazy z jiných jazyků

Použití cizího jazyka (pokud nejde o autorem vytvořenou řeč) není ve fantastice příliš obvyklé, tedy s výjimkou slov přejatých z latiny a řečtiny, které již ovšem přešly do úzu a na tomto místě se jimi zabývat nechci. Jde mi o použití jiných jazyků a případnou změnu, kterou tato slova prodělala při přechodu do českého lexika.

2.3.6.1 Angličtina

*bloodfetish*²²⁷, *clubbing*²²⁸, *establishment*²²⁹, *foldery*²³⁰, *geocaching*, *GPS*²³¹, *badžet*²³². Je třeba rozdělit tato slova do několika skupin. První skupinu tvoří takové pojmy, které nemají žádný český ekvivalent, případně takový ekvivalent, který by byl snadno použitelný v běžné mluvě. Sem patří *clubbing* (tedy návštěva většinou hudebních klubů se všemi činnostmi s tím spojenými), *geocaching* (v současnosti velice oblíbená celosvětová hra, při které se podle souřadnic hledají předměty) a zkratka *GPS* (global position system, satelitní navigační systém, podle kterého se souřadnice zjišťují). Český překlad mají slova *establishment*, tedy vládnoucí třída, a *foldery*, zde se jedná o složky v počítači, někdy nazývané adresáře. Na pomezí se nachází *bloodfetish*. Slovo fetiš se běžně používá v českém přepisu, jako složenina s blood (krev) se stále používá anglická gramatika.

2.3.6.2 Němčina

*liebchen*²³³, *scheisse*²³⁴, *štrych*, *kšeft*²³⁵, *rajc*²³⁶, *cimra*²³⁷. I zde najdeme slova v původním přepisu, tedy *liebchen* (něžné oslovení, zhruba lásečko) a *scheisse* (hovno). Poměrně zajímavé je, že i když tato slova pronáší rodilý Němec Kay, tak jsou důsledně psaná

²²⁵ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 151

²²⁶ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 90

²²⁷ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 30

²²⁸ tamtéž, str. 47

²²⁹ tamtéž, str. 78

²³⁰ tamtéž, str. 171

²³¹ tamtéž, str. 178

²³² tamtéž, str. 59

²³³ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 90

²³⁴ tamtéž, str. 44

²³⁵ oboje tamtéž, str. 24

²³⁶ tamtéž, str. 161

²³⁷ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 7

s malým písmenem na začátku, což odporuje pravidlům německého pravopisu. Další slova jsou do obecné češtiny již zcela převedená slova *štrych* (der Strich, v překladu čára či let ptáka, přeneseně trasa prostitutek), *kšeft* (das Geschäft, obchod), *rajc* (der Reiz, dráždění, krása), *cimra* (das Zimmer, pokoj).

2.3.7 Citoslovce

Expresa může být také vyjádřena pomocí zvukové stránky, tu zde zastupují přímo citoslovce, případně slova s pozměněným zápisem proti spisovné normě tak, aby se stala slovy onomatopoickými.

2.3.7.1 Citoslovce

*Uhhr*²³⁸ (zamručení), *ehm*, *hm*, *mno*²³⁹ (znázorňuje časté pauzy v řeči a výplňková slova), *buch*, *buch*²⁴⁰ (tlukot krve v tepnách), *tutututu tum*²⁴¹ (zvonění mobilu), *tuc*, *tuc*, *krach...*²⁴² (zatloukání kolíku do srdce), *fuj*²⁴³, *ehm*²⁴⁴.

2.3.7.2 Onomatopoická slova

*božíci*²⁴⁵, *néééééééé*²⁴⁶. Oba tyto výrazy jsou zde použité s funkcí citoslovce, ačkoliv původně jsou jinými slovními druhy. Božíci by tak mohli být s úspěchem nahrazeni například slovy jej, jejda či například prokrindáčka (původně ve větě: „*Božíci, to jsem se lekla!*“²⁴⁷). *Néééééééé* pak vyjadřuje především délku výkřiku a negativní emoci.

Do této kategorie exprese lze zařadit i ukázkou rozhovoru, kde se autorka snaží co nejvěrněji zachytit emoce aktérů pomocí pauz, výplňkových slov a nedokončených výpovědí:

„*Tak mám, no. Rodinný sněm tě vyslal, abys mi domluvila?*“

„*Takže je to vážné?*“

„*Iffi...*“

„*Mezi tebou a tou... zaklínačkou.*“

„*Jo. Chceš si zatancovat?*“

²³⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 15

²³⁹ tamtéž, str. 55

²⁴⁰ tamtéž, str. 78

²⁴¹ tamtéž, str. 171

²⁴² tamtéž, str. 217

²⁴³ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 13

²⁴⁴ tamtéž, str. 19

²⁴⁵ tamtéž, str. 72

²⁴⁶ tamtéž, str. 263

²⁴⁷ tamtéž, str. 72

„Ne, chci si promluvit. Tvoje matka je z toho, no, rozladěná.“²⁴⁸

2.3.8 Přirovnání, neobvyklá spojení

Jazykovou bohatost knih Neomillnerové dokládají také četná neobvyklá přirovnání a neobvyklá sousloví, ve kterých lze najít třetí druh exprese podle Zimy, tedy „*expresivitu vznikající užitím slova v neobvyklém prostředí*“.²⁴⁹

2.3.8.1 Přirovnání

*tělo se prohne jako tisový luk*²⁵⁰, *dívka zemřela, jako když zalkne kanár*²⁵¹, *meč se míhá jako motýlí křídlo*²⁵², *chovat se jak debutantka*²⁵³, *křivý jak šavle*²⁵⁴, *táhnout se jak za rakví*²⁵⁵, *jak nasráno*²⁵⁶, *přilítnout jako sejček*²⁵⁷. Zajímavý je tom případě zejména kontrast mezi něhou a poetičností přirovnání *dívka zemřela, jako když zalkne kanár* a *meč se míhá jako motýlí křídlo* na jedné straně a hrubostí *táhnout se jak za rakví* a *jak nasráno* na straně druhé. Zdůraznit by se mělo i přirovnání *chovat se jak debutantka*, které se zcela vymyká prostředí knihy *Psí zima* (svět založený na středověku), kde se jen těžko budou pořádat představování debutantek a uvádění do společnosti.

2.3.8.2 Expresivní slovní spojení

*severák v hlase*²⁵⁸, *hluchý klid*²⁵⁹, *páchat hrdinské činy*²⁶⁰, *vlahá rudá nevědomost*²⁶¹. Zde zaujme především spojení *páchat hrdinské činy*, jež je ukázkou oxymóronu.

2.3.9 Pořekadla, úsloví, přísloví

Nejrůznější pořekadla, přísloví a okřídlené věty dotvářejí jazyk knih Petry Neomillnerové. Nejčastěji používá úsloví z obecné češtiny, lze u ní najít ale i klasická přísloví, i když v pozměněné podobě.

²⁴⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 18, 19

²⁴⁹ ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině: Studie lexikologická a stylistická*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1961. str. 5

²⁵⁰ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 13

²⁵¹ tamtéž, str. 53

²⁵² tamtéž, str. 119

²⁵³ tamtéž, str. 147

²⁵⁴ tamtéž, str. 174

²⁵⁵ tamtéž, str. 175

²⁵⁶ tamtéž, str. 177

²⁵⁷ tamtéž, str. 265

²⁵⁸ tamtéž, str. 72

²⁵⁹ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 73

²⁶⁰ tamtéž, str. 199

²⁶¹ tamtéž, str. 232

2.3.9.1 Příslloví

*příležitost udělala zloděje*²⁶², *nestahuj gatě, nejsme ještě u brodu*²⁶³, *pár kuldů* (fiktivní měna používaná v Psí zimě) *pro strýčka příhodu*²⁶⁴, *jít z „tlustejch do tenkejch“*²⁶⁵, *šťěstí je coura, dvakrát slevu nedává*²⁶⁶, *nějak bylo, nějak bude*²⁶⁷, *kdo se bojí, sere v síni, pocit zmarněné hřivny*²⁶⁸. Příslloví zde uvedená můžeme ještě rozlišit na všeobecně známá, ačkoliv mírně modifikovaná, což se týká prvních čtyř. U *jít z „tlustejch do tenkejch“* je nečekané použití uvozovek u autorky, která je v žádném dalším podobném případě nepoužívá. Další čtyři svou formou přísloví odpovídají, jsou to tedy jen *omezeně modifikovatelná slovní spojení a jejich význam se liší více či méně od významu, který vyplývá z významu komponentů*²⁶⁹, pravděpodobně však byly vytvořeny pro potřeby sledovaných knih, jako jejich folklorní pozadí.

2.3.9.2 Úsloví a ustálená spojení a jejich vysvětlení

*mít dřavé boty, mít rozbité boty*²⁷⁰ (ve významu mít málo peněz), *hoří koudel u prdele*²⁷¹ (být ve velkém spěchu), *dát si panáka*²⁷² (skleničku alkoholu), *být něčeho hafo*²⁷³ (být něčeho hodně, původně snad z výraziva rapperů). „*Co budeme dělat?*“ „*Svlikat se a běhat.*“²⁷⁴ Tento zdánlivě nesmyslný rozhovor je reminiscencí na dětský folklór a jazykovou hru. Vzhledem k ustálenosti se jedná o dialogický větný frazém.

2.3.10 Jména

Jména jsou velice důležitou součástí každé knihy. Právě do jmen a jejich smyslu lze zakódovat další vrstvy významů.

Tina Salo je ve skutečnosti Kristina Salo²⁷⁵. Kristina je pak ženskou variantou od jména Kristán, je řeckého původu a znamená jednoduše křesťanka²⁷⁶. Vzhledem ke kontextu, že

²⁶² tamtéž, str. 55

²⁶³ tamtéž, str. 157

²⁶⁴ tamtéž, str. 188

²⁶⁵ tamtéž, str. 55

²⁶⁶ tamtéž, str. 55

²⁶⁷ tamtéž, str. 65

²⁶⁸ tamtéž, str. 90

²⁶⁹ *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opr. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996, 799 s. ISBN 80-710-6134-4. str. 772

²⁷⁰ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 69

²⁷¹ tamtéž, str. 181

²⁷² tamtéž, str. 188

²⁷³ tamtéž, str. 222

²⁷⁴ tamtéž, str. 114

²⁷⁵ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 12

Tininým otcem skutečným i upířským je prastarý mocný upír lze toto jméno vykládat jako jeho (tedy autorčin) žert. Salo je pak švédské příjmení, nicméně jeho nositele může nalézt i v České republice.²⁷⁷ Jméno je v knize několikrát variováno: *slečna Salová*²⁷⁸, *Týnka*²⁷⁹, *Tinka*²⁸⁰.

Kay Schaefer je Tinin německý kolega, jeho příjmení znamená v češtině ovčák, což částečně odpovídá jeho „povolání“ stíhání a trestání provinilců proti pravidlům upířské komunity. Křestní jméno Kay může odkazovat na pohádku Hanse Christiana Andersena Sněhová královna.

Konrád Bér je medvědoblak a policejní důstojník. Křestní jméno Konrád znamená smělý rádce a je německého původu²⁸¹. Bér je pak jasný odkaz právě na medvěda, v němčině der Bär, anglicky bear.

Jména dalších upírů ze *Sladká jak krev* svědčí o velké jazykové hře autorky. *Timotej* je řeckého původu a znamená uctívající boha²⁸². *Božidara* je slovanského původu a znamená dar boží, je obdobou Theodory²⁸³. *Nikolas* je přejatý z francouzštiny a znamená vítěz nad lidem²⁸⁴. *Roza* znamená jednoduše růže²⁸⁵ a nakonec *Raisa* je sice nejasného původu, ale dá se vykládat jako povolná²⁸⁶, což vystihuje podstatu této postavy ze *Sladká jak krev*.

Lota je v samostatné podobě spojováno s lotosem, případně může jít od zdomácnělou podobu jména Šarlota, které je ženskou obdobou Karla, což znamená svobodný muž²⁸⁷. *Lota*, která se živí mužskou prací (zabíjením nestvůr za peníze) a žije silně promiskuitním životem, tomuto výkladu odpovídá.

2.4 Syntax

Syntaktická analýza těchto knih neukazuje na žádné zvláštní výkyvy proti normě. V dialozích se snaží zachovat zvukovou stránku jazyka, nalezneme tedy zde neukončené

²⁷⁶ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude Vaše dítě jmenovat?*. Vyd. 3. (dopl. a přeprac.). Praha: Academia, 1996, 358 s. ISBN 80-200-0591-9. str. 250

²⁷⁷ KdeJsme.cz. *Www.kdejsme.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z:

<http://www.kdejsme.cz/prijmeni/Salo/hustota/>

²⁷⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9. str. 67

²⁷⁹ tamtéž, str. 25

²⁸⁰ tamtéž, str. 105

²⁸¹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude Vaše dítě jmenovat?*. Vyd. 3. (dopl. a přeprac.). Praha: Academia, 1996, 358 s. ISBN 80-200-0591-9. str. 116

²⁸² tamtéž, str. 170

²⁸³ tamtéž, str. 205

²⁸⁴ tamtéž, str. 138

²⁸⁵ tamtéž, str. 286

²⁸⁶ tamtéž, str. 283

²⁸⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude Vaše dítě jmenovat?*. Vyd. 3. (dopl. a přeprac.). Praha: Academia, 1996, 358 s. ISBN 80-200-0591-9. str. 257, 296

výpovědi, odpovědi ve formě větných ekvivalentů a další odchylky od větné stavby. Nejtypičtějšími syntaktickými znaky tvorby Petry Neomillnerové jsou rychlé dialogy v krátkých úsečných větách (někdy jsou použity i větné ekvivalenty) a rozdělení vět. To je zastoupeno zejména kompletací, kdy jsou věty za sebe dodatečně připojovány a nelze je spojit do jediné věty. K oběma těmto jevům uvedu krátké příklady.

2.4.1 Úsečný dialog

„Nejsem dítě. Jo, a mimochodem, viděla jsem ji. Má jizvy dokonce i na obličeji.“

„Má je všude.“

„Tak vidíš.“

„Torge taky.“

„Kdo je Torge?“

„Její kolega.“

„Viděl's svlečeného zaklínačského chlapa?“

„Mockrát.“

„A co?“²⁸⁸

2.4.2 Krátké věty, rozdělení vět

Lota se převalí na lůžku. Odvykla. Odvykla tvrdým postelím, pohankové kaši, fackám, odvykla spát sama. Za očima se jí míhají obrazy. První setkání s Urianem, vesnický hřbitov, bojující vampýři a mokro v botách. Měla se od něj odtrhnout tenkrát? Nebo po tom, co ji vyhrál na zubaté v horách u Lissy? Jistě, kousnul ji. Torge o tom mlčel, a mlčí i ona.²⁸⁹

²⁸⁸ NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0. str. 19

²⁸⁹ tamtéž, str. 12

3 Pavel Renčín

3.1 *O autorovi*

Pavel Renčín je mladý český autor, jehož doménou je především poměrně nový subžánr zvaný městská fantasy.

Narodil se 8. června 1977 v Praze, která je, stejně jako v dílech Petry Neomillnerové, neoddělitelnou součástí většiny jeho knih. Svou literární kariéru začal rohu 1999 odesláním povídky Stvořitel do soutěže O železnou rukavici lorda Trollslayera, kde mu vynesla druhé místo. V psaní povídek a jejich posíláním do soutěží pokračoval až do roku 2003, kdy byl požádán o první román. Ten již v té době vznikl „do šuplíku.“ Roku 2004 tedy vyšla Nepohádka, po ní Jméno korábu a Trilogie Městské války. Velice zajímavou součástí Renčínovy tvorby je Labyrint, román, který psal ve spolupráci se svými fanoušky na webu a stránkách magazínu Pevnost.

Setkávání a komunikace s fanoušky je ostatně velice podstatnou součástí Renčínova života i literatury. Přednáší na conech (tématická setkání fanoušků fantastického žánru), komunikuje s nimi přes web, na svých stránkách má kategorii věnovanou pouze jejich tvorbě.²⁹⁰

²⁹⁰ O autorovi. *Pavel Renčín* [online]. 2010 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.pavelrencin.cz/o-autorovi>

3.2 *Obsahy děl*

Kontextuální zařazení všech popsaných jazykových jevů je důležitou součástí práce, je tedy nutné opět stručně uvést obsahy jednotlivých děl.

3.2.1 **Zlatý kříž, Městské války I**

Hlavním hrdinou tohoto románu je Václav Vran, na počátku příběhu dobře situovaný finanční analytik s nepříliš komplikovaným životem, dobrou prací a bytem v Praze. Snadné žití mu skončí ve chvíli, kdy dostane černou známku a začne ho pronásledovat podivný démon. Před tím ho zachrání muž ve středověké výzbroji, který vzápětí umírá. Před smrtí mu ale stihne říct, že má vyhledat Itivana. Václav se sice brání opuštění „normálního“ života, brzy se ale dozvídá o existenci jakéhosi druhého života města. Praha je totiž živoucí osobou, která je sužována těžkou nemocí, se kterou jí může pomoci právě Václav. Itivan je šéf její tajné služby a také obrovský mluvící kocour. Oba se musí pokusit zjistit, kdo krade její hraniční štíty, tedy cedule s názvem Praha na vjezdech do města, čímž jí otevírá žíly a způsobuje nepřestávající krvácení.

Václav se musí ve své nové existenci zorientovat, dostává se mu nejrůznějšího výcviku, při kterém se seznamuje s dalšími a dalšími aspekty světa, o kterém neměl dosud ani tušení. Chladná zbraň je zde symbolem občanství, magie je zcela reálná a města jsou živá.

Nakonec se ukáže, že hraniční štíty odřezává nová rasa obřích inteligentních mloků, kterou si vychoval vládce podzemí Wihelin, dříve poddaný Prahy.

3.2.2 **Beton, kosti a sny**

Tento soubor povídek přináší mnoho různých prostředí, každá povídka v něm je zcela jiná svým námětem i zpracováním.

Jen tančí, nemluví, nespí je povídkou inspirovanou příběhem Nataschy Kampuschové, je tedy příběhem o dívce, která je dlouhá léta vězněna cizím mužem ve sklepě. Ten ji nutí psát knihy, na kterých sám bohatne. Dívka si ve své fantazii vytvoří skřítky jako společníky, kterým vévodí Oberon. S jejich psychickou podporou se jí nakonec podaří utéci a dostat se zpět ke své rodině.

Loutkové divadlo je příběhem mladého sirotka, který chce být po vzoru svého strýce nejlepším loutkohercem na světě. Zjistí ale, že jeho rodina byla zapletena do holocaustu a loutky nakonec pohřbívá.

Ukolébavka pro město kryš je námětově poměrně podobná Zlatému kříži. Mladý muž z „normálního“ světa se potká s dívkou ozbrojenou mečem. Společně se snaží porazit

monstrum, které vyhání z města veškerou přírodu, myslí si, že za tím stojí krysy. Jejich společným nepřítelem je ale samo probouzející se město, které musí s pomocí bohyně Gáii opět uklidnit.

Tanči mezi vločkami je jemný impresionistický příběh o posledním z elfů, kterého jediný dotek sněhové vločky zabije. Je inspirován J. R. R. Tolkienem a jeho poetikou.

Čarodějův dům je temným příběhem dvou dětí, které musí přemoci zlého duch Mossova domu a propustit tak duše dětí, které tam za dlouhá léta zemřely, podaří se jim to za pomoci kočky lady Drápobřítvy a dcery majitele domu, která má v domě uvězněnou nejen svou sestru, ale i části svého těla.

Skokani jsou povídkou o sebevrazech z Nuselského mostu. Reportér má za úkol napsat článek o tomto mostu a postupně zjišťuje, že duchové zemřelých na něm stále jsou. Během reje o slunovratu sám na mostě umírá.

Stvořitel je první Renčínova publikovaná povídka. Pojednává o osobě, která skládá z kostí mrtvých zvířat nové tvorečky, kteří nakonec ožívají. Zároveň tvoří své vrcholné dílo, které dokáže dokončit až s nálezem žebra lidského muže.

Tři páry papuček jsou velice temným příběhem čaroděje, který se pokusí oživit město. Při tomto kouzlu ovšem vyhoří dům, zemrou tři lidé a čaroděj se rozštěpí na dvě poloviny. Jedna, ta dobrá, je po dvaceti letech propuštěna z vězení, druhá, zlá, se stále snaží probudit město. To do sebe nakonec pozře tři děti, které čaroděj unesl, aby město učily o světě.

Na křídlech zlatých draků se odehrává ve dvou rovinách. V nemocničním pokoji, kde leží mladík po těžké havárii a jeho kamarád s ním hraje Dračí doupě. V druhé rovině se pak reálně odehrává jejich dobrodružství. Raněný chlapec nakonec umírá, ale podle legendy, kterou si sami s přáteli vymysleli, se stává zlatým drakem.

Balada krve je detektivním příběhem a několikanásobné vraždě, kterou chce sice vyšetřovat mladý detektiv Bída, ale je mu odebrána. Jedná se totiž o okultní případ a může jej vyšetřovat jen Speciální dětský útvar, kterého se nakonec Bída stává velitelem.

3.3 Lexikologie a slovtvorba

Pavel Renčín používá ve svých knihách prostředky spisovného jazyka, které ozvláštňuje mnoha prvky, za nejpodstatnější považují expresivitu v přirovnáních a dalších slovních spojeních. Vznikají tak často sousloví, která by, pokud by se Renčínovy knihy dostaly k široké veřejnosti, mohla výrazně obohatit slovní zásobu.

Jednotlivé jevy budu opět řadit podle jejich důležitosti v charakterizaci autorova jazyka.

3.3.1 Přirovnání

Přirovnání sice v knihách Neomillnerové hrají důležitou roli, mnohem podstatnější ovšem mají ve vykreslení jazyka a poetiky Pavla Renčina, proto jsem širší výklad tohoto pojmu nechala až na toto místo. Jsou tedy „*přiřazována k nevětným strukturám, ačkoliv naznačují větnou strukturu, avšak některé pozice v ní obsazují až v konkrétních kontextech.*“²⁹¹ V obou sledovaných knihách najdeme přirovnání opravdu velkou řadu, mnohdy doplňují silně charakterizovaný styl řeči konkrétní postavy. Často jsou tyto frazémy velice dlouhé a tvoří celé věty, mnohdy jsou překvapivé. Svým specifickým humorem mohou odlehčit tíživou atmosféru scény. Kvůli jejich opravdu velkému množství rozdělím přirovnání pouze do dvou kategorií, na slovesné a neslovesné.

3.3.1.1 Slovesná přirovnání

*zjevem připomínat nevinného serafína ze stropní malby*²⁹², *otevřít se – pomalu, obřadně, jako víko rakve*²⁹³, *rozpadnout se jako rozříznutý citron, strnout jako porcelánová socha*²⁹⁴, *čas kolem odkapával jako sirup*²⁹⁵, *prostor je vtáhne jako magnetová hora*²⁹⁶, *zrudnout jako vietnamská vlajka*²⁹⁷, *být naměkko asi jako nosorožec v tulipánech*²⁹⁸, *pracovna byla žaludkem medvěda*²⁹⁹, *vlétnout jako vichřice*³⁰⁰, *tančit s mečem, jako by to byla jen pentle*³⁰¹, *tyčit se jako jednopatrový dům*³⁰², *budík tikal, jako když kladivo dopadá na plech*³⁰³, *otevřít se*

²⁹¹ *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opr. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996, 799 s. ISBN 80-710-6134-4, str. 72

²⁹² RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546, str. 19

²⁹³ tamtéž, str. 21

²⁹⁴ tamtéž, str. 34

²⁹⁵ tamtéž, str. 49

²⁹⁶ tamtéž, str. 56

²⁹⁷ tamtéž, str. 111

²⁹⁸ tamtéž, str. 112

²⁹⁹ tamtéž, str. 123

³⁰⁰ tamtéž, str. 155

³⁰¹ tamtéž, str. 156

³⁰² oboje tamtéž, str. 157

jako černý chrťán, viset roztažený jako anděl, kterého si někdo připíchl do kolekce motýlů, vlasy zplihle visely jako šlahouny smuteční vrby³⁰⁴, vrhat se na někoho jako ztracené duše³⁰⁵, stát jako svatý ochránce³⁰⁶, plameny šlehají jako nesvatá aureola³⁰⁷, pustil meč, jako by ho uštkl³⁰⁸, pálení vybuchlo jako granát³⁰⁹, ráno mělo barvu přízemního mrazíku³¹⁰, zírat, jako by ulítly myši³¹¹, přetnout myši páteři jako špagetu³¹², tyčit se jako čarokrásná hora planoucí zelenavým ohněm³¹³, pivo chutnalo rájem³¹⁴, barva měla s modrou tolik společného asi jako uhlí s jogurtem³¹⁵, muž bez meče je jako orel bez křídel³¹⁶, prostor se vzdouval jako kubistická havárie dekadence a zbožňování³¹⁷. Za upozornění jistě stojí dvě „kočičí“ přirovnání, tedy ta, která pronášejí ve své řeči kočky. Zírat, jako by ulétly myši je jasná parafráze „lidského“ jako by ulétly včely, přetnout myši páteř jako špagetu je zase reminiscence na různá přirovnání typu jako by to byla jen větvička a další.

3.3.1.2 Neslovesná přirovnání

dech horký a suchý jako pec, strnulá jako králíček³¹⁸, dech, horký jako pec, jako satan cumlající její duši³¹⁹, hlásek tenký jako jehla³²⁰, krev hustá jak rajská omáčka³²¹, bubny jako krupobiti³²², klika dveří teplá jako orgán lidského těla³²³, prázdný a zbytečný jako prázdná sklenice³²⁴, nápadný jako torpédo mezi šproty³²⁵, bílá káva jako sen. I v tomto případě

³⁰³ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 171

³⁰⁴ tamtéž, str. 189

³⁰⁵ tamtéž, str. 191

³⁰⁶ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 13

³⁰⁷ tamtéž, str. 21

³⁰⁸ tamtéž, str. 33

³⁰⁹ tamtéž, str. 34

³¹⁰ tamtéž, str. 38

³¹¹ tamtéž, str. 66

³¹² RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 85

³¹³ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 81

³¹⁴ tamtéž, str. 141

³¹⁵ tamtéž, str. 151

³¹⁶ tamtéž, str. 206

³¹⁷ tamtéž, str. 251

³¹⁸ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 5

³¹⁹ tamtéž, str. 8

³²⁰ tamtéž, str. 11

³²¹ tamtéž, str. 14

³²² tamtéž, str. 54

³²³ tamtéž, str. 88

³²⁴ tamtéž, str. 157

³²⁵ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 67

najdeme příklad nápaditého zdůraznění kočičí řeči v přirovnání *jako torpédo mezi šproty*, člověk by na místě kocoura Itivana asi řekl *jako slon v jahodách*.

3.3.2 Netradiční slovní spojení

Kromě přirovnání jsou druhým nejtypičtějším rysem Renčínovy tvorby netradiční a expresivní slovní spojení. Ta jsou ve sledovaných knihách skoro stejně četná jako přirovnání a dále tak dokreslují autorovu specifickou poetiku. O něco větší prostor pak tato sousloví, někdy dokonce celé věty, dostávají v povídkách, které jsou obecně více básnické a jazyková hra a uměleckost je v nich výraznější.

Opět budou tato spojení rozdělena na sousloví bez sloves, slovesné fráze (sem řadím ta spojení, kde lze sloveso uvést v infinitivu a k pochopení není potřeba subjekt) a celé věty. Kde není zcela jasné, k jakému faktu daný výraz náleží, tam do závorky uvedu krátké vysvětlení.

3.3.2.1 Sousloví bez sloves

pisklavý smích skřítků, *potěšení temného pána*³²⁶, *děti nenávisť*³²⁷, *vzdorné trsy bodláku*³²⁸, *vrchovatý doušek*³²⁹, *touha vyhnat démona*³³⁰ (zahnat kocovinu), *trapná panika*³³¹, *rozážný krok pastýře*³³² (zde je míněn tolkienovský pastýř stromů – bytost jménem ent), *fólie reality*³³³, *ostrážitý kulhavý krok*³³⁴, *meteor o dvou duších*³³⁵ (dva lidé skákající ruku v ruce z výšky), *rozjařený řev*³³⁶, *absolutní ticho antracitového města*³³⁷, *času sotva na tři myši chlupy*³³⁸, *láva nevíry*, *akcie města*³³⁹, *smrtící vločky*³⁴⁰, *jizva zkušenosti*³⁴¹, *mrtvá královna nočních víl*³⁴², *drahý zesnulý učitel*³⁴³, *lepkavá neviditelná hrůza*³⁴⁴, *bílá šmouha lásky a*

³²⁶ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 9

³²⁷ tamtéž, str. 18

³²⁸ tamtéž, str. 27

³²⁹ tamtéž, str. 11

³³⁰ tamtéž, str. 31

³³¹ tamtéž, str. 33

³³² tamtéž, str. 35

³³³ tamtéž, str. 41

³³⁴ tamtéž, str. 43

³³⁵ tamtéž, str. 49

³³⁶ tamtéž, str. 50

³³⁷ tamtéž, str. 59

³³⁸ tamtéž, str. 61

³³⁹ tamtéž, str. 65

³⁴⁰ tamtéž, str. 67

³⁴¹ tamtéž, str. 69

³⁴² tamtéž, str. 73

³⁴³ tamtéž, str. 94

³⁴⁴ tamtéž, str. 118

*oddanosti*³⁴⁵ (pes běžící k pánovi), *otupělost desítky mil*³⁴⁶, *mapa s patinou rozlitého čaje a starobními skvrnami masného vosku*³⁴⁷, *zahradní permoníci*³⁴⁸, *podělanej životabudič*³⁴⁹ (vylitá káva), *prímovej nápad*³⁵⁰, *sladkoslaný pach smutku a beznaděje*³⁵¹, *ostrůvek hniloby uprostřed burácejících proudů sraček*³⁵², *šest veselých tobolek nejčistšího kyanidu*³⁵³, *smutný kočičí smích*³⁵⁴, *smysly vybičované k prasknutí*³⁵⁵. Většina těchto spojení by se s úspěchem dala nahradit civilnějšími slovy, ale účinek na čtenáře by pak byl zcela odlišný.

3.3.2.2 Slovesné vazby

*rozměňovat text kyselými šťávami*³⁵⁶, *budit konejšivou důvěru*³⁵⁷, *rozkladně působit na realistické psyché*³⁵⁸, *žmoulat sirnou zeminu*³⁵⁹, *vyfasovat ránu*³⁶⁰, *proplachtit ulici*³⁶¹, *metamorfovat ve svíčkovou*³⁶² (proces ohřívání v mikrovlnné troubě), *tančit smrtící tango*³⁶³ (bojovat s mnoha nepřáteli).

3.3.2.3 Větné expresivní výrazy

*odbila hodina zla*³⁶⁴, *nekonečná řada rachtajících aut se valila*³⁶⁵, *krev teče po mostě sebevrahů*³⁶⁶ (míněn je Nuselský most), *vyrušení má váhu zkázy*³⁶⁷, *olejnatá řeka vykřesala zbytky divokosti*³⁶⁸, *nořil se z cigaretové meditace, aby se v nirváně dočkal osvětlení, bílá pentle zasvištěla vzduchem a vykreslila tmavou spršku odpuštění* (boj s mečem a následné

³⁴⁵ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 127

³⁴⁶ tamtéž, str. 139

³⁴⁷ tamtéž, str. 145

³⁴⁸ tamtéž, str. 161

³⁴⁹ tamtéž, str. 163

³⁵⁰ tamtéž, str. 166

³⁵¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 124

³⁵² tamtéž, str. 143

³⁵³ tamtéž, str. 185

³⁵⁴ tamtéž, str. 197

³⁵⁵ tamtéž, str. 248

³⁵⁶ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 11

³⁵⁷ tamtéž, str. 68

³⁵⁸ tamtéž, str. 98

³⁵⁹ tamtéž, str. 149

³⁶⁰ beton, str. 181

³⁶¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 9

³⁶² tamtéž, str. 10

³⁶³ tamtéž, str. 250

³⁶⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 18

³⁶⁵ tamtéž, str. 40

³⁶⁶ tamtéž, str. 45

³⁶⁷ tamtéž, str. 63

³⁶⁸ tamtéž, str. 64

zabití nepřítele) *bičoval očima měsíc, až se z něj loupaly celé pásy stříbrného třpytu*³⁶⁹, *úsvit si dovolil oloupat kůru z citronu, který dnes vyšel místo slunce*³⁷⁰, *cela je dlouhá na sedm set čtyřicet dva myších chlupů a široká na třiaosmdesát křídel bělásků*³⁷¹, *do běloby měsíce někdo kápnul sluneční žlut*³⁷² a *ta se teď rozpíjí v jeho mořích*³⁷³, *věž hanobily desítky zásahů*³⁷⁴, *hysterické výkřiky zazněly unisono*³⁷⁵, *nicota implodovala*³⁷⁶, *sochy halila aureola ráje*³⁷⁷, *tisíce ocelových koní bušilo do asfaltu magistrály*³⁷⁸, *hysterické vrčení zachvátilo místnost epileptickými vlnami*³⁷⁹ (zvuk mixéru), *svět zbortila vánice*³⁸⁰. Je na místě zdůraznit častý velice výrazný opis pohybu či svitu slunce a měsíce.

3.3.3 Oslovení

I v románech Pavla Renčina hrají oslovení velice důležitou roli. Pro lepší možnost srovnání rozřadím tato oslovení do stejných kategorií jako u Neomillnerové.

3.3.3.1 Oslovení pro členy rodiny

*sestřičko*³⁸¹, *synku*³⁸², *strýčku*³⁸³, *dědo*³⁸⁴, *strejdo*³⁸⁵. Z tohoto kratičkého výčtu je patrné, že rodinné vazby nejsou v Renčinových knihách tolik zdůrazňované. Podstatné je také to, že poslední tři oslovení nejsou použita ve smyslu skutečných rodinných vazeb, ale spíše ironicky od mladé dívky ke staršímu muži.

3.3.3.2 Úctu či pokoru vyjadřující oslovení

*lady, lady Drápobřítvo, slečno Mossová*³⁸⁶, *liebe dame*³⁸⁷, *pane Gordone*³⁸⁸, *můj učiteli*³⁸⁹, *mistře Larione*³⁹⁰, *pane, pán*³⁹¹, *Prastary*³⁹², *Výsosti*³⁹³, *lorde, šéfe*³⁹⁴, *živouci*³⁹⁵,

³⁶⁹ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 44

³⁷⁰ tamtéž, str. 52

³⁷¹ tamtéž, str. 108

³⁷² tamtéž, str. 135

³⁷³ tamtéž, str. 149

³⁷⁴ tamtéž, str. 157

³⁷⁵ tamtéž, str. 193

³⁷⁶ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 38

³⁷⁷ tamtéž, str. 51

³⁷⁸ tamtéž, str. 52

³⁷⁹ tamtéž, str. 119

³⁸⁰ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 9

³⁸¹ tamtéž, str. 146

³⁸² tamtéž, str. 38

³⁸³ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 24

³⁸⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 36

³⁸⁵ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 78

*poslední*³⁹⁵, *ty mudrci*³⁹⁶. V tomto výčtu opět najdeme několik výjimek, které se vymykají (nebo se zdají vymykat) kategorii oslovení vyjadřujících úctu. Ironií je *ty mudrci*, stejně tak ovšem *živoucí* není v kontextu tolik uctivé, jak by napovídal knižní tvar slova živý (*živoucí* oslovuje plivník osoby, které nesmí stáhnout do pekla). Na druhé straně *poslední* a *Prastarý* jsou v podstatě tituly, které náležejí jediné výjimečné osobě.

3.3.3.3 Pozitivně citově zabarvená oslovení

princezno, *princezničko*, *zlatičko*³⁹⁷, *blázínku*, *drahý žaláříku*³⁹⁸, *holčičko*³⁹⁹, *kamaráde*⁴⁰⁰, *příteli*⁴⁰¹, *kamarádko*, *kocoure*⁴⁰², *příteličku*⁴⁰³, *kocourku*, *človíčku*⁴⁰⁴, *dušičky*⁴⁰⁵. Ani tato část oslovení není jednoznačná. *Blázínku* a *drahý žaláříku* jsou oslovení v knize použita s až mateřskou něhou bohyně ke svému poddanému, který se k ní nevědomky špatně zachoval. Je v nich tedy spíše odpuštění a láska než to, co by nabízely jejich lexikální významy. Naproti tomu deminutiva *človíčku* a *kocourku* jsou použita v ironickém smyslu v rozhovoru kočky a člověka ve snaze toho druhého co nejvíce zesměšnit. Podobným způsobem je použito i slovo *příteličku*.

3.3.3.4 Oslovení hanlivá a pejorativní

starče, *ty nevycválané kůzle*, *kůzle*, *muži*⁴⁰⁶, *skuhrale*⁴⁰⁷, *kryso*⁴⁰⁸, *hlupáku*, *člověče*⁴⁰⁹, *ty líná kůže*⁴¹⁰, *mličňáku*, *darebáku*⁴¹¹, *ty teroristo*⁴¹², *feťáku*, *ty kreténe*⁴¹³, *troubo*⁴¹⁴,

³⁸⁶ oboje tamtéž, str. 58

³⁸⁷ oboje tamtéž, str. 111

³⁸⁸ tamtéž, str. 129

³⁸⁹ oboje tamtéž, str. 146

³⁹⁰ tamtéž, str. 97

³⁹¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 176

³⁹² tamtéž, str. 200

³⁹³ tamtéž, str. 249

³⁹⁴ tamtéž, str. 222

³⁹⁵ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 74

³⁹⁶ tamtéž, str. 53

³⁹⁷ vše tamtéž, str. 13

³⁹⁸ oboje tamtéž, str. 61

³⁹⁹ tamtéž, str. 85

⁴⁰⁰ tamtéž, str. 116

⁴⁰¹ tamtéž, str. 153

⁴⁰² RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 29

⁴⁰³ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 106

⁴⁰⁴ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 205

⁴⁰⁵ tamtéž, str. 224

⁴⁰⁶ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 36

*lysohlávko*⁴¹⁵, *starouši*⁴¹⁶, *červe*⁴¹⁷. V této kategorii nalezneme slova neutrálního citového zabarvení, u kterých je až z kontextu patrné, že jsou míněna spíše pejorativně, tedy oslovení *muži* a *člověče*. *Kůzle* může jako název mládeže nejprve ukazovat spíše k něžnosti, jde však o poukázání na nevhodnost chování mladší dívky, podtrhují se tedy méně dobré vlastnosti tohoto zvířete. *Lysohlávko* pak není odvolávka na halucinogenní houbu, ale jde o zesměšnění nakrátko ostříhaného muže divoce vypadajícím kocourem Itivanem.

3.3.4 Expresivní označení osob

Podobně jako u předchozí kapitoly o osloveních i zde je patrná značná variabilita exprese u označování osob. A stejně jako v případě Neomillnerové rozdělím tato pojmenování na kladná a záporná.

3.3.4.1 Kladná pojmenování osob

Svatý, *Ochránce*⁴¹⁸, *chlupáčci*⁴¹⁹, *sestřička*, *taťka*⁴²⁰, *Matinka*⁴²¹. Za podrobnější rozbor stojí zejména označení *Matinka*. Tato zdvojnásobení by mohla být běžně chápána jako sice poněkud knižní, ale jinak kladné označení matky. Nicméně v tomto případě se jedná o pojmenování Prahy, které je míněno nepřiliš uctivě („*Netušil jsem, že má Matinka problémy. Dobře jí tak, třeba si příště rozmyslí posílat do vyhnanství slavné bardy.*“⁴²²). Tím, že se jedná Prahu (zvanou též Matka měst), je také odůvodněno velké písmeno na začátku.

3.3.4.2 Negativní označení

(*ty jsi teda*) *číslo*⁴²³, *kráva*⁴²⁴, *osel*, *potvora*⁴²⁵, (*ó, jaký*) *nešťastník*⁴²⁶, *paličák*⁴²⁷, *pošuk*, *husa*⁴²⁸, *skokan*⁴²⁹, *blondák*⁴³⁰, *starý blázen*, *trochu mešuge*⁴³¹, *divous*⁴³², *kluk z děcáku*,

⁴⁰⁷ tamtéž, str. 50

⁴⁰⁸ oboje tamtéž, str. 58

⁴⁰⁹ oboje tamtéž, str. 63

⁴¹⁰ vše tamtéž, str. 78

⁴¹¹ beton, str. 105

⁴¹² oboje tamtéž, str. 111

⁴¹³ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str.

22

⁴¹⁴ tamtéž, str. 29

⁴¹⁵ tamtéž, str. 70

⁴¹⁶ tamtéž, str. 164

⁴¹⁷ tamtéž, str. 176

⁴¹⁸ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 71

⁴¹⁹ tamtéž, str. 84

⁴²⁰ tamtéž, str. 85

⁴²¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str.

221

⁴²² tamtéž, str. 221

⁴²³ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 37

*policajt*⁴³³, *vágus*⁴³⁴, *budižkničemu*⁴³⁵, *pepici*⁴³⁶, *tupoun (který veškerou pozornost věnuje dloubání v nose)*⁴³⁷, *děvkař a ochlasta*⁴³⁸, *popletený hlupák*⁴³⁹, *hornák*⁴⁴⁰, *nafoukaný mamlas*, *řulpas*⁴⁴¹, *hulič*, *ajťák*⁴⁴², *ňouma*⁴⁴³. Několik z uvedených výrazů by nemuselo být bráno striktně negativně, postupem času se u nich vytvořily negativní konotace, například kvůli mnoha známým anekdotám. To této skupiny patří *blondák*, *policajt* a *ajťák*. *Skokan* je pak slangové označení pro sebevraha, který ukončil svůj život skokem, v tomto případě skokem z Nuselského mostu. *Hornák* v kontextu knihy *Zlatý kříž* nemá nic společného s moravským folklórem, je to označení člověka, který žije nad zemí, používají jej obyvatelé světa v kanalizaci.

Za zcela specifické označení považuji *živý mrtvý*⁴⁴⁴, které je typickou ukázkou oxymóronu bez citového zabarvení.

3.3.5 Archaismy a historismy

Ačkoliv se celý děj románu *Zlatý kříž* a většina povídek ze sbírky *Beton, kosti a sny* odehrává v současnosti, najdeme zde celou řadu historismů (pojmenování zaniklých skutečností) i archaismů (pojmenování, která již ustupují novějším). V závorkách za jednotlivými výrazy se pokusím uvést dnešní podobu těchto výrazů.

3.3.5.1 Archaismy

*kol dokola*⁴⁴⁵ (dnes spíše kolem dokola), *torny* (tašky, batohy), *Erelu ku cti*⁴⁴⁶ (za knižní až archaickou je považována předložka *ku*), *brusný kámen*⁴⁴⁷ (brousek), *štola*⁴⁴⁸ (spíše šál či

⁴²⁴ tamtéž, str. 50

⁴²⁵ tamtéž, str. 53

⁴²⁶ tamtéž, str. 73

⁴²⁷ tamtéž, str. 82

⁴²⁸ tamtéž, str. 85

⁴²⁹ tamtéž, str. 97

⁴³⁰ tamtéž, str. 111

⁴³¹ tamtéž, str. 116

⁴³² tamtéž, str. 123

⁴³³ tamtéž, str. 168

⁴³⁴ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str.

25

⁴³⁵ tamtéž, str. 41

⁴³⁶ tamtéž, str. 47

⁴³⁷ tamtéž, str. 107

⁴³⁸ tamtéž, str. 141

⁴³⁹ tamtéž, str. 165

⁴⁴⁰ tamtéž, str. 180

⁴⁴¹ tamtéž, str. 203

⁴⁴² tamtéž, str. 209

⁴⁴³ tamtéž, str. 241

⁴⁴⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 97

šála), *břímě*⁴⁴⁹ (břemeno, závaží), *tribut*⁴⁵⁰ (daň), *kořit se*⁴⁵¹ (obdivovat někoho, mít ho v nejvyšší úctě), *vari od nás*⁴⁵² (běž pryč, ztrat' se), *bukanýr*⁴⁵³ (pirát), *dostat se cti*⁴⁵⁴ (být poctěn).

3.3.5.2 Historismy

katapultovat, *palcát*⁴⁵⁵, *kroužková košile*⁴⁵⁶, *meče*, *kopí*, *ocelové zbroje*⁴⁵⁷ a *záštita*⁴⁵⁸, které souvisí se zbraněmi a výzbrojí vojska, *patron*⁴⁵⁹, *minstrel*⁴⁶⁰, *druid*⁴⁶¹, *šaman*⁴⁶², *kondotiér*⁴⁶³, *felčar*⁴⁶⁴, *knecht*⁴⁶⁵, *berserkr*⁴⁶⁶ a *panoš*⁴⁶⁷, což jsou názvy povolání či obecně pojmenování osob, *rytířský stav*, *ostruhy*⁴⁶⁸ a *vzdát hold*⁴⁶⁹ souvisí s rytířstvím, *důtky*⁴⁷⁰, *pazourkový mlat*⁴⁷¹ a *škorň*⁴⁷² jsou předměty, *Boží soud*⁴⁷³, *vymýcent*⁴⁷⁴, *orákulum snů*⁴⁷⁵ souvisejí s náboženstvím a magií, *gilda*⁴⁷⁶ je středověké označení skupiny obchodníků.

⁴⁴⁵ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 108

⁴⁴⁶ tamtéž, str. 150

⁴⁴⁷ tamtéž, str. 154

⁴⁴⁸ tamtéž, str. 193

⁴⁴⁹ tamtéž, str. 153

⁴⁵⁰ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 55

⁴⁵¹ tamtéž, str. 69

⁴⁵² tamtéž, str. 91

⁴⁵³ tamtéž, str. 187

⁴⁵⁴ tamtéž, str. 197

⁴⁵⁵ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 49

⁴⁵⁶ tamtéž, str. 51

⁴⁵⁷ tamtéž, str. 79

⁴⁵⁸ tamtéž, str. 101

⁴⁵⁹ tamtéž, str. 41

⁴⁶⁰ tamtéž, str. 43

⁴⁶¹ tamtéž, str. 57

⁴⁶² tamtéž, str. 115

⁴⁶³ tamtéž, str. 141

⁴⁶⁴ tamtéž, str. 200

⁴⁶⁵ tamtéž, str. 226

⁴⁶⁶ tamtéž, str. 250

⁴⁶⁷ tamtéž, str. 49

⁴⁶⁸ tamtéž, str. 88

⁴⁶⁹ tamtéž, str. 135

⁴⁷⁰ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 5

⁴⁷¹ tamtéž, str. 141

⁴⁷² RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 67

⁴⁷³ tamtéž, str. 79

⁴⁷⁴ tamtéž, str. 85

⁴⁷⁵ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 115

⁴⁷⁶ tamtéž, str. 181

3.3.6 Neologismy

Jako úplný protiklad předchozím pojmům stojí neologismy, což jsou slova ve slovní zásobě nová a ještě ne zcela zakotvená. V češtině se slova tvoří pomocí odvozování, skládání a přejímání z jiných jazyků. Jelikož Renčín všechny tyto postupy užívá, rozdělím právě takto následující novotvary.

3.3.6.1 Odvozená slova

*hastráči*⁴⁷⁷, *mýtici*⁴⁷⁸, *neduzi*⁴⁷⁹, *žraf*⁴⁸⁰ a *cisterňáci*⁴⁸¹. *Hastráči* jsou dětským výrazem pro přízraky sebevrahů na Nuselském mostě, nejpravděpodobněji je toto slovo odvozeno od *hastroše*, což je původně strašák na poli, přeneseně špatně oblečený člověk⁴⁸². *Mýtici* jsou osoby založené na základě známého příběhu (v povídce Balada krve je to Zlatovláska, která vyvraždí rodiny) páchající rituální zločiny, slovo je odvozeno od *mýtus*. *Neduzi* jsou neologismem morfologickým, vznikli zživotněním slova *neduh*, symbolizují „postavy“ chorob v loutkovém divadle. *Žraf* je obluda žijící v pražských kanálech, je odvozena od slovesa *žrát*. Nakonec *cisterňáci* jsou zkomoleninou názvu mnišského řádu *cisterciáci*.

3.3.6.2 Složeniny

*pravdomluvec*⁴⁸³, *rychlodrak*⁴⁸⁴, *nekromotýl*⁴⁸⁵, *pneu-oblek*⁴⁸⁶, *děsuflétna*⁴⁸⁷, *jednofrčkový*⁴⁸⁸ a *dálnice*⁴⁸⁹. *Pravdomluvec* je někdo, kdo mluví pravdu, *rychlodrak* je jednoduše rychlý drak. *Nekromotýl* je mrtvý a znovu oživlý motýl, *pneu-oblek* je jakýsi podomácku vyrobený skafandr. *Děsuflétna* je synonymem pro krysařovu píšťalu, slouží tedy k ovládání hlodavců. *Jednofrčkový* je vyjádřením nízké hodnoty, mající jen jednu frčku. Neobvyklým neologismem, dá se říci neologismem etymologickým, je slovo *dálnice*. I ve

⁴⁷⁷ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 97

⁴⁷⁸ tamtéž, str. 193

⁴⁷⁹ tamtéž, str. 22

⁴⁸⁰ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 179

⁴⁸¹ tamtéž, str. 211

⁴⁸² VÁŠA, Pavel a František TRÁVNÍČEK. *Slovník jazyka českého*. 2. dopl. a přep. vyd. Praha: Fr. Borový, 1941. str. 391

⁴⁸³ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 23

⁴⁸⁴ tamtéž, str. 50

⁴⁸⁵ tamtéž, str. 73

⁴⁸⁶ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 149

⁴⁸⁷ tamtéž, str. 169

⁴⁸⁸ tamtéž, str. 178

⁴⁸⁹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 161

Zlatém kříži se používá ve významu *dálková silnice*, ze kterého výraz dálnice původně vznikl, je tu ale uveden původ jména z *dál-nic* a další jméno *Ukončovatelka životů*⁴⁹⁰.

3.3.6.3 Přejatá slova

*Šmucištrása*⁴⁹¹ a *taxidriver*⁴⁹². *Šmucištrása* je přejímkou z němčiny a znamená v překladu *špinavá cesta*. *Taxidriver* je anglickým výrazem pro řidiče *taxíku*. Obě tato slova jsou zároveň složeninami, každé je ovšem jinak přizpůsobeno české fonetice.

Nová sousloví v díle Pavla Renčina jsou *léčebná věda*⁴⁹³, *pivní bard*⁴⁹⁴.

3.3.7 Citoslovce

Poměrně často jsou ve zkoumaných knihách používána citoslovce a slova onomatopoická, tedy taková, jejichž záznam může být pozměněn proti normě kvůli přesnějšímu vyjádření zvuku. Všechny tyto výrazy jsou silně zvukově expresivní.

3.3.7.1 Citoslovce a jejich kontext

*bu-bu-búúú!*⁴⁹⁵ (Oberon si dělá legraci), *zzig, zzig*⁴⁹⁶ (zvuk hodin odměřujících čas), *blebleblelll!*⁴⁹⁷ (chlapec mluví jako čert), *héj!*⁴⁹⁸ (upoutání pozornosti vzdálené osoby), *klik, klik*⁴⁹⁹ (zvuk pistole s prázdným zásobníkem), *fff-ffff* (pištění krysy)⁵⁰⁰, stonásobné *vžum*⁵⁰¹ (zvuk aut, zde ještě zvýrazněný násobkem i graficky, grafiku v tomto případě ponechávám v takové podobě, jako je v knize), *šmik, šmik*⁵⁰² (eufemistické popsání podřezání hrdla), *škyt, brrr*⁵⁰³ (zvuky při konzumaci nechutného jídla), *Huhúú! Hum. Hum. Búú*⁵⁰⁴ (napodobení mobilu duševně zaostalým), *mňau*⁵⁰⁵ je sice citoslovcem běžně určeným k zápisu zvuků kočky, ve Zlatém kříži však slouží spíše jako výsměch Itivanovi.

⁴⁹⁰ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 161

⁴⁹¹ tamtéž, str. 179

⁴⁹² tamtéž, str. 21

⁴⁹³ tamtéž, str. 105

⁴⁹⁴ tamtéž, str. 141

⁴⁹⁵ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 9

⁴⁹⁶ tamtéž, str. 19

⁴⁹⁷ tamtéž, str. 22

⁴⁹⁸ tamtéž, str. 36

⁴⁹⁹ tamtéž, str. 56

⁵⁰⁰ tamtéž, str. 57

⁵⁰¹ tamtéž, str. 96

⁵⁰² tamtéž, str. 159

⁵⁰³ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 100

⁵⁰⁴ tamtéž, str. 106

⁵⁰⁵ tamtéž, str. 128

3.3.7.2 Onomatopoické výrazy s často upraveným zápisem

*Arvááááááááxi!*⁵⁰⁶ (volání na draka), *smrrrrt!*⁵⁰⁷ (výkřik ve chvíli, kdy v zásobníku dojdou všechny pojmenované magické kulky), *hromdotebevraz*⁵⁰⁸ (láteření stařeny), *Khazáááááááá*⁵⁰⁹ (výkřik trpaslíka, jasný odkaz na Tolkienova trpaslíka Gimliho), *pít-t-t*⁵¹⁰ (nezřetelná řeč žíznivého člověka), *Výválté sudý, spartá, spartá*⁵¹¹ (opilecký zpěv a křik), *dobře-ti-tak-dobře-ti-tak-dobře...*⁵¹² („uklidňující“ drmolání při zašívání své vlastní rány), *Je – m– mi hroz– z– zná z– zima*⁵¹³ (drkotání zubů).

3.3.8 Výrazy typické pro svět fantastické literatury

Renčínovy příběhy se odehrávají většinou v současné České republice, přesto se tu vyskytují také výrazy zcela typické pro žánr fantasy, velice často jsou to pak pojmenování přímo odkazující na díla J. R. R. Tolkiena, který do literatury i do běžného jazyka zavedl mnoho pojmů z fantastického světa. Rozřadím je podle jejich funkce a významu.

3.3.8.1 Nelidské bytosti obývající jiné světy

*vodní silfy*⁵¹⁴, *jednorožec*⁵¹⁵, *drak*, *stvůra*, *okřídlený had*⁵¹⁶, *(král) wyvern*⁵¹⁷, *vlkodlaci*⁵¹⁸, *elf*⁵¹⁹, *(neživé, noční) víly*⁵²⁰, *edhel*⁵²¹, *trpaslík*⁵²², *skřet*⁵²³, *trolové*⁵²⁴, *půlelfka*⁵²⁵, *nemrtvý démon*, *kostlivec*⁵²⁶, *plivník a démon*⁵²⁷. V rámci tolkienovské tradice je *elf* nesmrtelnou osobou vzhledem připomínající člověka. Je však mírnější, moudřejší a výrazně

⁵⁰⁶ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 49

⁵⁰⁷ tamtéž, str. 56

⁵⁰⁸ tamtéž, str. 78

⁵⁰⁹ tamtéž, str. 155

⁵¹⁰ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str.

53

⁵¹¹ tamtéž, str. 112

⁵¹² tamtéž, str. 124

⁵¹³ tamtéž, str. 226

⁵¹⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 35

⁵¹⁵ tamtéž, str. 47

⁵¹⁶ tamtéž, str. 50

⁵¹⁷ tamtéž, str. 51

⁵¹⁸ tamtéž, str. 55

⁵¹⁹ tamtéž, str. 67

⁵²⁰ tamtéž, str. 73

⁵²¹ tamtéž, str. 74

⁵²² RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 139

⁵²³ tamtéž, str. 140

⁵²⁴ tamtéž, str. 149

⁵²⁵ tamtéž, str. 154

⁵²⁶ tamtéž, str. 154

⁵²⁷ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str.

spjatější s přírodou než člověk. Není to tedy malá okřídlená víla, což je elf ve starých anglosaských pověstech⁵²⁸. *Edhel* je výraz pro elfa z Tolkienem vytvořeném jazyce – sindarštině⁵²⁹.

3.3.8.2 Povolání

*čaroděj*⁵³⁰ a *hraničářka*⁵³¹. *Hraničářka* opět pracuje s výrazivem převzatým od J. R. R. Tolkiena. Hraničář je tam sice primárně ochráncem hranic dávného království, díky postavě Aragorna ale tento pojem konotuje spíše chrabrého bojovníka na hrdinské výpravě.

3.3.8.3 Skupiny bytostí

*(Loranská) družina*⁵³² a *síly řádu*⁵³³.

3.3.8.4 Kouzelnictví, přísady do lektvarů

*magická noc*⁵³⁴, *magie*⁵³⁵, *roh jednorožce*, *dračí zuby*, *vílí třpyt*⁵³⁶, *sféry*, *pañáty harpyje*⁵³⁷, *runy*⁵³⁸ a *démonologie*⁵³⁹.

Dlužno podotknout, že značná část této terminologie pochází z jediné povídky, která se odehrává na výpravě hrdinů z hry *Dračí doupě*.

3.3.9 Slang, odborná terminologie a profesionalismy

Podstatu slangových výrazů jsem již podrobněji rozebrala v části věnované Petře Neomillnerové. Je třeba ovšem říci, že Renčín se v mnoha oborech vyloženým slangismům vyhýbá, používá odbornou terminologii a profesní mluvu, která může terminologii zastoupit, i když není kodifikována.

⁵²⁸ TOLKIEN, J. Netvoři a kritikové a jiné eseje. Vyd. v tomto souboru 1. Překlad Jan Čermák. Praha: Argo, 2006, 266 s. ISBN 80-720-3788-9. str. 133

⁵²⁹ TOLKIEN, J. R. R. T. *Silmarillion*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1992, 313 s. ISBN 80-204-0336-1. str. 307

⁵³⁰ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 85

⁵³¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 21

⁵³² RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 149

⁵³³ tamtéž, str. 51

⁵³⁴ tamtéž, str. 99

⁵³⁵ tamtéž, str. 125

⁵³⁶ tamtéž, str. 149

⁵³⁷ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 21

⁵³⁸ tamtéž, str. 69

⁵³⁹ tamtéž, str. 161

3.3.9.1 Výrazy z lékařského prostředí

*atrofované svaly*⁵⁴⁰, *papilární linie*⁵⁴¹, *běльмо*⁵⁴², *protialkoholní léčení*, *psychiatrie*⁵⁴³, *bradavky*⁵⁴⁴, *lebka*, *páteř*, *lopatky*, *pažní a loketní kosti*, *hrudní kost*, *žebra*, *stehenní kosti*⁵⁴⁵, *nitrožilní roztoky*⁵⁴⁶, *trup*⁵⁴⁷, *schizofrenie*, *rozštěpení osobnosti*⁵⁴⁸, *mukolytikum*⁵⁴⁹, *rekonvalescence*⁵⁵⁰, *diagnóza*⁵⁵¹, *inhalátor*⁵⁵², *rentgen*⁵⁵³ a *penis*⁵⁵⁴. Jedná se tu především o terminologii, profesní mluvu zastupují slova *rozštěpení osobnosti* a *rentgen*.

3.3.9.2 Policejní slang

vraždy (jako název útvaru)⁵⁵⁵, *parták*⁵⁵⁶ (stálý pracovní partner), *být v pozici*⁵⁵⁷ (být na pro akci výhodném místě), *vnitráci*⁵⁵⁸ (útvary vnitřního vyšetřování) a *doživotí*⁵⁵⁹ (doživotní trest odnětí svobody).

3.3.9.3 Policejní profesní mluva

dílo psychopata, *vyšetřovací týmy*, *policejní fotograf*, *rituální vražda*⁵⁶⁰, *oddělení*, *generálmajor*, *útvary*, *major*⁵⁶¹, *suspendování*, *hodnost*, *velení*, *nadřizení*⁵⁶², *degradace*⁵⁶³. Zde je velice dobře patrné, že profesní mluva je úsporná a s úspěchem nahrazuje terminologii.

⁵⁴⁰ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 15

⁵⁴¹ tamtéž, str. 32

⁵⁴² tamtéž, str. 47

⁵⁴³ tamtéž, str. 66

⁵⁴⁴ tamtéž, str. 78

⁵⁴⁵ tamtéž, str. 103

⁵⁴⁶ tamtéž, str. 129

⁵⁴⁷ tamtéž, str. 161

⁵⁴⁸ tamtéž, str. 185

⁵⁴⁹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 40

⁵⁵⁰ tamtéž, str. 55

⁵⁵¹ tamtéž, str. 124

⁵⁵² tamtéž, str. 135

⁵⁵³ tamtéž, str. 143

⁵⁵⁴ tamtéž, str. 233

⁵⁵⁵ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 170

⁵⁵⁶ tamtéž, str. 193

⁵⁵⁷ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 239

⁵⁵⁸ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 185

⁵⁵⁹ tamtéž, str. 110

⁵⁶⁰ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 161

⁵⁶¹ tamtéž, str. 185

⁵⁶² tamtéž, str. 186

⁵⁶³ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 241

3.3.9.4 Ostatní pojmenování

Další pojmenování mimo jádro slovní zásoby spisovné češtiny nejsou (podobně jako u Neomillnerové) tak snadno rozdělitelné. Roztřídím je tedy podle stejného klíče na jednotlivá slova a sousloví a slovesné vazby. Pokud to bude nutné, podám k méně známým nebo neobvyklým výrazům vysvětlení v závorce. Zvláštní kategorii vytvořím pro termíny z latiny a řečtiny, kterých je v Renčinových knihách velmi mnoho a jsou pro řeč dané postavy nenahraditelné.

Jedno a víceslovné výrazy bez slovesa: *brejličky*⁵⁶⁴, *pimprlata*⁵⁶⁵, *vodchod*⁵⁶⁶ (je třeba upozornit na protetické v, které jinak Renčín příliš nepoužívá.), *stříkačka*⁵⁶⁷ (argotický výraz pro pistoli), *akcionáři*, *uzavření kapitoly projektu*⁵⁶⁸, *správa portfolia*⁵⁶⁹, *šlamastyka*⁵⁷⁰, *figle*, *eskamotér*, *iluzionista*⁵⁷¹, *bungee jumping*, *gumovej vercajk*⁵⁷², *papučky*, *brý ráno*⁵⁷³, *dvacítká*⁵⁷⁴ (délka trestu odnětí svobody), *frajeřina*⁵⁷⁵, *portál z jiného světa*⁵⁷⁶, *policajt každým coulem*⁵⁷⁷, *psisko*⁵⁷⁸, *klídek*⁵⁷⁹, *parádní kravata*⁵⁸⁰ (ve smyslu sváteční), *kurva*⁵⁸¹, *hovadina*⁵⁸², *tatú* (tetování, vychází z anglického slova tatoo), *pepřovka* (pepřový sprej, jindy zvaný také pepřák), *dročka*⁵⁸³ (taxi), *kňe*⁵⁸⁴ (z kontextu vyplývá, že jde o slangový, pravděpodobně bezdomovecký, termín pro psa), *mantra*⁵⁸⁵, *magořina*⁵⁸⁶, *kartáč*⁵⁸⁷ (pokárání), *revír*,

⁵⁶⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 15

⁵⁶⁵ tamtéž, str. 27

⁵⁶⁶ tamtéž, str. 38

⁵⁶⁷ tamtéž, str. 41

⁵⁶⁸ tamtéž, str. 66

⁵⁶⁹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 84

⁵⁷⁰ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 81

⁵⁷¹ tamtéž, str. 85

⁵⁷² tamtéž, str. 99

⁵⁷³ tamtéž, str. 109

⁵⁷⁴ tamtéž, str. 110

⁵⁷⁵ tamtéž, str. 164

⁵⁷⁶ tamtéž, str. 166

⁵⁷⁷ tamtéž, str. 168

⁵⁷⁸ tamtéž, str. 171

⁵⁷⁹ tamtéž, str. 185

⁵⁸⁰ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 9

⁵⁸¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 15

⁵⁸² RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 45

⁵⁸³ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 22

⁵⁸⁴ tamtéž, str. 24

⁵⁸⁵ tamtéž, str. 57

⁵⁸⁶ tamtéž, str. 101

⁵⁸⁷ tamtéž, str. 107

*škodná*⁵⁸⁸, *finanční analytik*⁵⁸⁹, *geiger*⁵⁹⁰ (Geigerův počítač na zjišťování radioaktivity), *rituální oběť*⁵⁹¹, *příměr*⁵⁹², *lejstra*⁵⁹³

Slovesné vazby: *být z něčeho jelen*⁵⁹⁴, *být boží*⁵⁹⁵, *zapojit do sítě dvojče*⁵⁹⁶ (přehrávač se dvěma reproduktory), *pořádně něco osolit* (hlasitost hudby), *obrátit cimru centimetr po centimetru* (důkladně prohledat), *namočit se do něčeho*⁵⁹⁷, *lítat v něčem až po uši*, *hoblovat*⁵⁹⁸ (souložit), *ofixlovat*⁵⁹⁹ (ošidit), *stát krk*⁶⁰⁰, *zvorat něco*⁶⁰¹

Výrazy s latinským či řeckým původem: *nanosekunda*⁶⁰², *stratosféra*⁶⁰³, *substance*⁶⁰⁴, *teze*, *evoluce*, *posibilita*, *redundance*, *exponát*, *imposibilní*⁶⁰⁵, *komplikovat*, *automatizovat systém*, *miniaturizovat*, *ozařovat*, *elektrifikovat a zalidňovat systém*⁶⁰⁶ (na tomto místě nešlo důsledně vybrat jen slova řeckého a latinského původu, jelikož tato řada je především velice zajímavá jako celek)

3.3.10 Zdrobněliny

Zdrobněliny neboli deminutiva jsou většinou slova odvozená od používaného základu (kromě výjimek typu *nosítka*, které se ovšem u Renčina nevyskytují). Na základě vztahu k základovému slovu můžeme zdrobněliny zde použité rozdělit na kvantitativní (účelem zdrobnění je menší míra vlastnosti nebo rozměru) a kvalitativní (zde je zdrobněním míněno citové hodnocení).⁶⁰⁷

⁵⁸⁸ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 117

⁵⁸⁹ tamtéž, str. 119

⁵⁹⁰ tamtéž, str. 149

⁵⁹¹ tamtéž, str. 159

⁵⁹² tamtéž, str. 179

⁵⁹³ tamtéž, str. 187

⁵⁹⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 121

⁵⁹⁵ tamtéž, str. 136

⁵⁹⁶ tamtéž, str. 154

⁵⁹⁷ tamtéž, str. 164

⁵⁹⁸ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 22

⁵⁹⁹ tamtéž, str. 94

⁶⁰⁰ tamtéž, str. 194

⁶⁰¹ tamtéž, str. 249

⁶⁰² RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 47

⁶⁰³ tamtéž, str. 50

⁶⁰⁴ tamtéž, str. 68

⁶⁰⁵ tamtéž, str. 70

⁶⁰⁶ tamtéž, str. 125

⁶⁰⁷ ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině: Studie lexikologická a stylistická*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1961. str. 25, 26

3.3.10.1 Vztah kvantitativní

*chaloupka, střípky, zvířátko, kostřička, kostičky, drápky, zrudíčka*⁶⁰⁸, *ocásek, zvířátko, tvoreček, kůstka*⁶⁰⁹, *strýček, tlapka, krůček*⁶¹⁰, *papučky*⁶¹¹

3.3.10.2 Vztah kvalitativní

*brejličky*⁶¹², *klepítko*⁶¹³, *chlupácci*⁶¹⁴, *bratříček, blázínek*⁶¹⁵

Většina z uvedených deminutiv je v jediné krátké povídce Stvořitel a vytváří tak neobyčejný kontrast k jejímu jinak až hororovému námětu.

3.3.11 Jména

I v díle Pavla Renčina jsou jména zajímavou a velice podstatnou součástí jazyka. Jména většiny postav mají více či méně skrytý význam, který postavu výrazně určuje. V obou knihách, které jsou předmětem mého zkoumání, je zajímavých jmen celá řada, pokusím se vybrat taková, na kterých je záměr autora nejlépe poznat.

*Alexandr Franz Blattgold*⁶¹⁶ je nejslavnějším loutkohercem na světě s temným tajemstvím z minulosti. Alexandr pochází z řečtiny a znamená ochránce mužů, Franz je z germánského slova frank a znamená svobodný chlap⁶¹⁷. Blattgold se dá z němčiny přeložit jako lístkové zlato, což by přeneseně mohlo znamenat peníze.

*Paris Leblank*⁶¹⁸ je Alexandrův synovec, který nakonec smyje rodové prokletí. Jeho jméno odkazuje na hrdinu Trojských válek a příjmení pravděpodobně vychází z francouzského výrazu pro bílou, přeneseně může znamenat čistotu.

*Silvana*⁶¹⁹ je dívka, která je oddanou služebnicí bohyně Gáii a její jméno odkazuje k latinskému výrazu pro les.

*Linheart*⁶²⁰, měl být vyvoleným služebníkem Gáii. Jeho jméno může být zkomolením anglického *lion heart*, což znamená lví srdce.

⁶⁰⁸ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 103

⁶⁰⁹ tamtéž, str. 104

⁶¹⁰ tamtéž, str. 105

⁶¹¹ tamtéž, str. 109

⁶¹² tamtéž, str. 15

⁶¹³ tamtéž, str. 79

⁶¹⁴ tamtéž, str. 84

⁶¹⁵ tamtéž, str. 104

⁶¹⁶ tamtéž, str. 22

⁶¹⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude Vaše dítě jmenovat?*. Vyd. 3. (dopl. a přeprac.). Praha: Academia, 1996, 358 s. ISBN 80-200-0591-9. str. 62, 93

⁶¹⁸ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 20

⁶¹⁹ tamtéž, str. 34

⁶²⁰ tamtéž, str. 62

*Cuivie*⁶²¹ je posledním elfem. Jeho jméno odkazuje na silnou tolkienovskou tradici v díle Pavla Renčina. V Tolkienem vymyšleném elfském jazyce *quenijštině* znamená *cuivie* probuzení.⁶²²

*Throm Sekera*⁶²³, *Orian*,⁶²⁴ *Mírielh* a *Bahiras*⁶²⁵ jsou jména postav z Dračího doupěte opět se hlásící k Tolkienovi. Tentokrát jejich překlad nelze najít v quenijštině ani sindarštině, svým zněním se ovšem jménům z těchto jazyků velmi podobají.

*Simon*⁶²⁶ je straší kriminalistický vyšetřovatel. Jeho jméno je hebrejského původu a znamená naslouchající⁶²⁷.

Václav Vran je hlavním hrdinou Zlatého kříže. Jméno Václav jednoznačně odkazuje k patronovi Českých zemí, je slovanského původu a znamená více slavný.⁶²⁸ Příjmení Vran pak odkazuje k černé barvě (Václav také dostal černou známku na ruku) podle barvy peří vran.

Tibor je tajný agent, jenž se má vydávat za naprosto zaostalého. Jeho jméno je pravděpodobně latinského původu a může znamenat čestný.⁶²⁹

Patrik Dodnar je slavným pivním bardem. Jméno Patrik je irské a znamená urozený a šlechtický.⁶³⁰ Vzhledem k zaměření této postavy na veselí, zpěv a alkohol ale toto jméno odkazuje spíše než k urozenosti k bujarému svátku svatého Patrika. Příjmení Dodnar je jen dokladem toho, že jeho nositel pije až *do dna*.

*Rudwolf*⁶³¹ je Václavovým učitelem, který umí při boji povolat své tři vlky. Slovo *der Wolf* je německy vlk, první část jména je možné odvozovat z německého *das Rudel*, což znamená smečka.

*Polis*⁶³² je městským druidem a právě k jeho sepětí s městem odkazuje jeho jméno původně z řečtiny.

^{621 621} RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 67

⁶²² TOLKIEN, J. R. R. T. *Silmarillion*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1992, 313 s. ISBN 80-204-0336-1. str. 306

⁶²³ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 141

⁶²⁴ tamtéž, str. 149

⁶²⁵ tamtéž, str. 153

⁶²⁶ tamtéž, str. 159

⁶²⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude Vaše dítě jmenovat?*. Vyd. 3. (dopl. a přeprac.). Praha: Academia, 1996, 358 s. ISBN 80-200-0591-9. str. 160

⁶²⁸ tamtéž, str. 173

⁶²⁹ tamtéž, str. 169

⁶³⁰ tamtéž, str. 143

⁶³¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 92

⁶³² tamtéž, průběžně

3.4 Syntax

Renčín často používá velice krátké věty a větné ekvivalenty, když chce zdůraznit rychlost či trhanost děje nebo myšlenek. Dále pak používá vnitřní řeč pro myšlenky svých hrdinů. V následujících ukázkách těchto jevů musím někdy ponechat původní grafiku tak, jak je v knize (platí u ukázek vnitřní řeči).

3.4.1 Krátké věty, rozdělení vět, větné ekvivalenty

*Jméno. Ztratilo se v minulosti. Když byla s ním, byla Princezna. A basta.*⁶³³

*...jste má nenávist. Jste má láska. Jste mé děti.*⁶³⁴

*Stahovaly se k ní blíž. Pítoreskní postavy. Oživé loutky. Panáčci na klíček*⁶³⁵

*Skok. Hluboké ohnutí v pase. Pirueta. Úkrok. Sedm, drobných krůčků vpřed. Přemet. Kapky potu stékají po skráních. Tančí!*⁶³⁶

*Stála proti němu dívka. Nebo žena, bylo to těžké odhadnout, protože jí mohlo být dvacet nebo dvakrát víc. Útlá v pase, spíše drobná.*⁶³⁷

Velice neobvyklá je pasáž, kdy se druid zaposlouchává do útržků dopravního zpravodajství z dálnice D1. Nedokončené věty s tragickým obsahem se postupně zkracují až na jediné podstatné slovo – *zemřeli*.

*...na 115. kilometru zahynul... jeho tělo bylo převezeno do jihlavské... byl s těžkým zraněním... dodávka převrátila a narazila do... i s rodinou, třemi dětmi ve věku... při nehodě na D1 zemřel další... při předjíždění narazil do... a vlétl do protisměru, kde se čelně... zemřel další člověk... ve voze jeli tři lidé, dva zemřeli, jeden je těžce... hromadná nehoda způsobila... pět obětí... osmnáctiletý řidič... výbuch cisterny... zabily děti... zemřel člověk... zemřeli tři lidé... zemřeli...*⁶³⁸

3.4.2 Vnitřní řeč

Kde jsem to skončila? zamyslela se.

Oberon byl zpět.

„Neměla by ses takhle chovat. Tvůj věznitel sem každou chvíli přijde, a jestli tě neochráním, bude tě trápit“

⁶³³ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 5

⁶³⁴ tamtéž, str. 12

⁶³⁵ tamtéž, str. 14

⁶³⁶ tamtéž, str. 67

⁶³⁷ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 83

⁶³⁸ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 159

*Alespoň ho zase uvidím, napadlo ji a zděsila se té myšlenky.*⁶³⁹

*Stejně mě to nebaví, vybíjená je pro blbce, říkala si Lucy.*⁶⁴⁰

Už nikdy se z něj nestane rytíř. A jestli zemře i Martin... Vašek pomyslel na to, že mají nejspíš rodiče, a otrásl se.⁶⁴¹

3.5 Stylistika

Stylisticky je Renčín zajímavější než Neomillnerová, výrazně více je zde charakterizovaná řeč jednotlivých postav. Netradičně také používá grafické znázornění textu.

3.5.1 Intertextualita

Složkou, která Renčínových knihách má své nezastupitelné místo, jsou odkazy na jiná literární díla. Ta mohou být zmíněna zcela doslovně svým názvem, může být použit známý citát či jméno hrdiny, případně mohou být tyto narážky velmi nenápadné, v některých případech dokonce sporné.

Přímo jmenované jsou knihy: *Doktor Bolito*⁶⁴², *Čaroděj ze země Oz* a *Nepohádka*⁶⁴³. Poslední případ je nejzajímavější, autor odkazuje na svou vlastní knihu a to nepřiliš lichotivě („Zajímavé.“ „Ani ne, našel jsem to ve stoce. Používám to lisování kanálních řas.“⁶⁴⁴).

Postavy či autor jsou zmíněny v těchto případech: *Oberon*⁶⁴⁵, *Nietzsche*⁶⁴⁶, *milý Watsons*⁶⁴⁷, *Zlatovláska*⁶⁴⁸, *Cyrano v širáku*⁶⁴⁹ (na tomto místě je nutné připomenout i přímý odkaz na nejslavnější větu z Pokorného překladu Cyrana „*Odhazuji svůj širák v dál.*“), *Šklíba*⁶⁵⁰, *Faust*⁶⁵¹, *Šerchán*⁶⁵², *Papageno*, *Tamino*⁶⁵³.

⁶³⁹ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 6

⁶⁴⁰ tamtéž, str. 79

⁶⁴¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 123

⁶⁴² RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 21

⁶⁴³ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 149

⁶⁴⁴ tamtéž, str. 149

⁶⁴⁵ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 6

⁶⁴⁶ tamtéž, str. 7

⁶⁴⁷ tamtéž, str. 166

⁶⁴⁸ vše tamtéž, str. 193

⁶⁴⁹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 9

⁶⁵⁰ tamtéž, str. 70

⁶⁵¹ tamtéž, str. 85

⁶⁵² tamtéž, str. 111

⁶⁵³ tamtéž, str. 133

Fráze či reálie známé z jiných děl jsou tyto: *jsme za zrcadlem*⁶⁵⁴, *Khazad*⁶⁵⁵ (Tolkienovo slovo pro trpaslíky), *Excalibur*⁶⁵⁶, *obraz z Karkulky - vlk v čepici a s brýlemi*⁶⁵⁷, *vyvalte sudy*⁶⁵⁸, *zlaté rouno*⁶⁵⁹.

Zcela specifickou kategorií jsou citáty z bible či narážka na ni: *ve jménu Páně*⁶⁶⁰, *In nomine patris, gloria*⁶⁶¹, *pane, odpusť jim, neb nevědí, co činí* (fráze je použita při popisu výrazu druida)⁶⁶², *Světlonos*⁶⁶³.

Oním sporným případem je *Prasátko*⁶⁶⁴, je zde použito jako jméno pro jednu z magických kulek a může být eventuálně odkazem k postavě z Medvídka Pú A. A. Milnea.

3.5.2 Grafika textu

Většinou jde o nápodobu jiných prostředků, než je kniha (SMS, samolepky na kufru...), jindy je kurzívou či kapitálkami vyjádřena hlasitost či výrazný přízvuk. V této části musím ponechat grafiku z knihy, citace tedy nejsou označené kurzívou.

MILANO, Welcome to NEW YORK!, **LuXeMbUrG**, PARIS!, **IstambuL**, Kahira, **Geneve**, Berlin, Jamaica...⁶⁶⁵ jsou samolepkami na kufru cestovatele.

Tma. SVĚTLO!⁶⁶⁶ Kapitálky vyčnívají z textu, vytváří tak dojem skutečného rozsvícení.

K-D-O-J... J-S-I-T-Y⁶⁶⁷, ODEJDI POSLEDNI, ZEMRES A POVSTANES⁶⁶⁸ toto jsou dva „paranormální“ vzkazy. První je tvořen spárami v chodníku, mezi písmeny jsou spojovníky, aby bylo výrazněji naznačené, že se takový text dá přečíst jen se zadrháváním. Druhá věta sice vypadá jako telegram či zpráva SMS, jedná se ale o text napsaný do vzduchu pomocí těl motýlů.

⁶⁵⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 57

⁶⁵⁵ tamtéž, str. 155

⁶⁵⁶ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 92

⁶⁵⁷ tamtéž, str. 103

⁶⁵⁸ tamtéž, str. 112

⁶⁵⁹ tamtéž, str. 141

⁶⁶⁰ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 191

⁶⁶¹ vše tamtéž, str. 193

⁶⁶² RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 90

⁶⁶³ tamtéž, str. 233

⁶⁶⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 56

⁶⁶⁵ tamtéž, str. 20

⁶⁶⁶ tamtéž, str. 32

⁶⁶⁷ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 33

⁶⁶⁸ tamtéž, str. 74

NEZVLADL TO. NESLO NIC DELAT. T.⁶⁶⁹ je krátká textová zpráva, SMS.

„...jako jsou třeba SOUBOJE?!“ křičel Itivan.⁶⁷⁰, *jiná* stvoření⁶⁷¹, ona by asi taky nechtěla někoho *nenormálního*⁶⁷². V tomto případě jde o naznačení hlasitosti či důrazu.

3.5.3 Charakteristická řeč postav

Josef Štogr popisuje řeč jako něco, co „*vypráví, vypovídá, pojmenovává a oslovuje. Vypovídá o nás a o světě.*“⁶⁷³ Výše popsané lexikální a syntaktické prostředky spojuje Pavel Renčín do unikátně vystavěných promluv jednotlivých postav. Z několika řádků tak lze zhruba poznat, z jaké sociální skupiny postava pochází, je-li zcela obyčejná nebo nadpřirozená. Uvedu tedy několik příkladů specifické mluvy. Ne vždy je možné kvůli grafice textu dodržet označení citací kurzívou.

loutka čerta: „*Nechci si hrát s takovým bastardem, jako je tenhle parchant!*“

„*Fotr si vystřelil mozek. No a c...*“

„Blebleblel, přišel jsem si z pekla pro hřišnici madam Schillerovou, která vedla dětský internát v Grünbachu.“

„*Seru na Schillerovou. Je to stejná frigidní čubka, jako byla tvoje máma*“⁶⁷⁴

Na tomto rozhovoru je vidět autorem zamýšlený rozdíl mezi dětskou (pohádkami ovlivněnou) představou o tom, jak by čert měl mluvit a jak doopravdy mluví.

loutka kašpárka: „*Nebud' příliš krutý v řezi, ten kluk zvolil si parchantsví stěží. A co víc, jenom si vzpomeň – jeho otec prachbídny zřel konec – nezapomeň*“

„*Neměl jsi s ním tak praštit. Možná bude práce – pro chlapíka v bílém plášti. Belzebub je nevyčválaný hrubec, avšak, což je horší – pravdomluvec.*“⁶⁷⁵

Kašpárek mluví poměrně často ve verších, podstatná na těchto uvedených je jejich nedokonalost. Těžko by kdo uvěřil tomu, že si může na místě vymýšlet štěpné rýmy, jejich formální nedokonalost výrazně zvyšuje autenticitu řeči.

vrabčí vojáci: „*Tady Kondor. Tady Kondor. Hlásím, že do teritoria vchází narušitel. Zelený poplach! Všem letkám: Zelený poplach!*“

„*Dejte si pohov, Čimči, není to přece kočka.*“

„*Četaři, volal jste základnu?*“⁶⁷⁶

⁶⁶⁹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 109

⁶⁷⁰ tamtéž, str. 141

⁶⁷¹ tamtéž, str. 111

⁶⁷² tamtéž, str. 78

⁶⁷³ ŠTOGR, Josef. *Slovník samozřejmých slov*. Praha: Cherm, 2011, 195 s. ISBN 978-808-6370-477. str. 136

⁶⁷⁴ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 22, 23

⁶⁷⁵ tamtéž, str. 23

Vrabci v roli vojáků mistrně ovládají úspornou a heslovitou vojenskou řeč. Na nemnoha řádcích je také jasná hierarchie, Starší voják evidentně zkušeně uklidňuje horlivého Čimčího.

děti: „Ty seš Jimmy.“

„Jo, to sem. Co tu děláš?“

„Jmenuju se Lucy. Poslal mě sem jedna paní, abych ti pomohla najít balón. A říkala, že do toho baráku nemáš lízt dveřmi.“

„Na míč kašlu. Chci pryč. Kudy jsi sem přišla?“⁶⁷⁷

Nedbalá dětská řeč je vykreslena nespisovnými slovy jako *lízt* nebo *seš* místo *jsi*. Zároveň nedbalé krátké věty vystihují situaci dvou dětí, které se ocitly v neznámém a potenciálně nebezpečném prostředí, kde není čas na zbytečně zdvořilé představování.

cikánek Gabo: „Čus, pane. Nemáš cígo?“

„To né, pane. Né vždycky, jen tu. Sem chtěl vědět, jestli nejseš, teda jestli jako seš, jako...“

„Viš, pán, většinou sou zlí. Ty denní sou zlí a ty noční... Proto házím šutry, chápeš?“⁶⁷⁸

Gabo je typické dítě ulice, které tráví celý svůj život v okolí a Nuselského mostu. Jeho vyjadřování je v řeči s neznámým dospělým přerývané a trhané, použití nominativu *pán* místo vokativu *pane* pak svědčí o ne zcela dokonalé znalosti češtiny a možná zanedbané školní docházce.

polisté: „Tri jedničko, hlaste se.“

„Příjem“

„Vyklid'te budovu, Bído. Opakuji. Tři jedna, sedm pět, tři patnáct, vyklid'te budovu.“⁶⁷⁹

Stejně jako u vrabčích vojáků je zde patrné velice úsporné profesionální vyjadřování.

brněnský policista: „Nebo třeba jestli neměl jinó barvu pleti? Třeba víc hnědó? Přindete se s rukama od krve... tohle není žádná prča. A vám zůstala enom tahle neuvěřitelná historka.“⁶⁸⁰

Přepis moravského přízvuku a až příliš návodné otázky mohou evokovat učebnicového „hloupého poldu“, kterým se přesně daná postava v tu chvíli snaží být.

bezdomovec: „Jednou na to přijdeš, ted' bych ale naprázdno mlátil hubou. Protože ty seš přesně ta prázdná makovice, co vidí akorát sebe. Hele, u mě seš normální frajírek.“

⁶⁷⁶ RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546. str. 71

⁶⁷⁷ tamtéž, str. 82

⁶⁷⁸ tamtéž, str. 97

⁶⁷⁹ tamtéž, str. 161

⁶⁸⁰ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 16, 17

Pamatuj ale na mý slova. Život tě naučí. Nojo, naučí. Už to začlo. Jinak já jsem Viktor. Hoši v okolí mi říkaj Vigo. Že prej sem podobnej tomu, co hrál v Arabele.“⁶⁸¹

Vigo je životem protřelý bezdomovec, který je ovšem zvyklý mumlat si sám pro sebe. Proto je jeho řeč nesouvislá, plná nespisovných a expresivních slov.

zaostalý Tibor: „*Přinést ti hadr na ty! Ty dožrat! Ty oblíct! Já přítel, cha cha. Šoupnout šídlo!*“⁶⁸²

Tibor má být něco jako *nějaký trol*⁶⁸³, nezná ani základní gramatiku a jeho mluva odpovídá spíše skoro pračlověku.

bohyně Swrotka: „*Ponesete mě! Až přijdeme do ležení, budeme jíst a pít. A zpívat. Teprve až děti a ženy půjdou spát, až se mladí bojovníci ponoří do neklidných snů a strážce ohně ukryje žhavý dar, teprve potom přijde čas pro naše ústa.*“⁶⁸⁴

Swrotka je bohyně zvyklá velet své tlupě primitivních lidí. Její mluva je velice obřadná, hierarchie jejího kmene je z ní zcela jasná.

⁶⁸¹ RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str. 25

⁶⁸² tamtéž, str. 76

⁶⁸³ tamtéž, str. 70

⁶⁸⁴ tamtéž, str. 229

4 Srovnání a shrnutí

4.1 *Srovnání jednotlivých děl autorů*

Na tomto místě uvedu krátké porovnání jazyku jednotlivých knih od stejného autora.

4.1.1 **Petra Neomillnerová**

Neomillnerová používá v obou svých románech obecnou a hovorovou češtinu. Rozdíl tvoří zapojení snahu a profesionalismů z různých oborů a také využití slov s omezenou časovou platností. Tyto rozdíly jsou odůvodnitelné různým prostředím, do kterého je zasazen děj knihy. V *Sladká jak krev*, která se odehrává v současné Praze, je použit policejní a lékařský slang, kriminální mluva a kriminální argot. Naproti tomu *Psí zima* se odehrává v jakémsi pseudostředověku, takže je zde použito více archaismů a historismů, výrazy, které se týkají skutečností ze současnosti, zde najdeme jen ve velice omezené míře, spíše v řeči vypravěče.

4.1.2 **Pavel Renčín**

Mezi knihami Pavla Renčina, které jsem ve své práci rozebírala, je větší rozdíl než u předešlé autorky. Tento rozdíl pak plyne zejména z použitých žánrů, románu a povídek. V některých z povídek (zejména *Stvořitel* a *Tančí mezi vločkami*) není děj tolik podstatný, otevírá se tím prostor jazykovou rovinu. Jazyk je v tomto případě básnický, autor používá četná přirovnání. Ve *Zlatém kříži* je na druhou stranu více propracovaná řeč postav, na větším prostoru si získává více charakteristik.

4.2 *Srovnání autorů mezi sebou*

Nejen rozdíl mezi jednotlivými díly jednoho autora, ale především rozdíl mezi stylem Pavla Renčina a Petry Neomillnerové je problematikou, ne kterou jsem chtěla ve své práci poukázat.

Neomillnerová používá četné slangové výrazy, z jejích děl je patrná znalost prostředí, se kterými pracuje. Kromě oblasti slangů autorka pracuje zejména se slovy s omezenou časovou platností, ale jen s historismy a archaismy. Neologismy se u Neomillnerové v podstatě nevyskytují, kromě několika neologismů sémantických, kdy dává slovu běžně používanému nový nebo pozměněný význam (např. vykrvený pro oběť napadenou upírem). Ve stylistice se drží uměleckého stylu, který je vyjádřen stylem prostě sdělovacím.

Pavel Renčín je jazykově nepochybně bohatším autorem než Neomillnerová. V oblasti slangů sice není vidět tak hluboký vhled a podrobná znalost lexika, na druhou stranu ale

používá přesvědčivěji nejen jednotlivé výrazy, ale celé věty a styl mluvy prostředí (např. vrabčí vojáci v Tanči mezi vločkami).

Složkou jazykové tvorby, kterou nelze u Renčina opominout, je neologie. Renčín vytváří nejen nová slova, ale slovní spojení a přirovnání. Kromě neologismů ale využívá i slova, která jsou již zastaralá.

I ve stylistické rovině najdeme mnohé zajímavosti, které se nevyskytují u Neomillnerové. Sem patří zejména častá intertextualita, Renčín se odvolává na jiná díla či autory zcela běžně. Druhým prvkem je grafické zvýraznění některých pasáží či slov. Grafiku v tomto smyslu Neomillnerová nepoužívá vůbec.

Posledním rozdílem, který je mezi jednotlivými autory nejpatrnější, je výrazně stylizovaná řeč postav. Neomillnerová používá u většiny svých postav stejnou skladbu i slovní zásobu, výjimku tvoří požití cizích slov pro zdůraznění jiného než českého původu mluvčího. Osoby charakterizuje spíše vnějškově, většinou z pohledu vypravěče. Renčín naopak své postavy příliš nepopisuje, dává ale vyniknout stylu řeči. Bohyně pak mluví velitelsky a rozhodně, řeč bezdomovce připomíná mumlání pro sebe a tak dále. Tento typ charakterizace se u Neomillnerové nevyskytuje.

5 Závěr

Když jsem přemýšlela, která díla do své bakalářské práce zahrnout, kolik jich má být a na které autory má padnout volby, trochu jsem se obávala, aby vůbec bylo co zpracovávat. Fantastiku jsem vždy vnímala jako čtenář příběhů, nikoliv jako čtenář-lingvista, i pro mě tedy bylo záhadou, jaký bude nakonec závěr mého zkoumání.

V této chvíli musím říci, že jsem byla sama překvapená, co všechno může fantastika, v této práci zastoupená knihami Petry a Neomillnerové a Pavla Renčina, nabídnout.

Petra Neomillnerová asi nikdy nebude psát romány, které se dostanou do povinné četby pro jejich literární kvality, vždy to bude odpočinková četba, která se ale za tuto svou roli nikterak nestydí a nesnaží se ji zakrýt. Po stránce jazykové ale nabízí širokou paletu výraziva. Často se jedná o pojmy, které se používají v běžné řeči jako slangismy, profesionalismy i slova hanlivá. Nicméně málokterý autor se je nebojí použít ve své knize tak, aby nebyla zcela jednostranně zaměřená. V Hrabalových Ostře sledovaných vlacích sice najdeme nejeden výraz z železničářského slangu, slang jiných pracovních či zájmových skupin tam ale už obsažen není. A to je schopnost Neomillnerové, že dokáže smysluplně použít jazyk každého prostředí, se kterým přicházejí do styku její hrdinové.

Pavel Renčín je námětově i jazykově velice odlišným autorem. I on však může svému čtenáři nabídnout zážitek, který dalece přesahuje jen meze dobrodružného příběhu. vyjadřovací prostředky jsou velice básnické, několika slovy dokáže navodit temnou a dusnou atmosféru a další větou ji opět rozsvětlit. Jeho autorský jazyk je velice charakteristický, což dokládá zejména obrovské množství přirovnání a slovních spojení, z nichž většina ještě nepatří mezi ty, které jsou v češtině již pevně zakotvená, jsou zcela nová a jsou dílem Renčínovy vlastní fantazie.

Společným jmenovatelem obou autorů, který mě asi nejvíce překvapil, je rafinovaná a promyšlená volba jmen s ohledem na jejich význam. Osobně považuji za skvělý žert, že jména většiny upírů znamenají zhruba „vyvolený Bohem“. A Patrik Dodnar je jedním z nejlepších jmen, se kterým jsem se v literatuře setkala. Kdyby autor zvolil překlad křestního jména do češtiny a jinou koncovku u příjmení, mohl vzniknout například Vlastimil Dodňák. Je mi patrné, že z takového jména rozhodně nedýchá ona atmosféra piva, krásných žen, světoběžnictví a zpěvu, jako se to děje u Patrika Dodnara.

Domnívám se tedy, že jsem na mnoha příkladech dokázala, že ani jazyk oddechové knihy z fantastického prostředí nemusí být plochým bezvýrazným médiem, jehož účel je jen zprostředkovat příběh o boji hrdiny s draky.

6 Seznam literatury

6.1 primární literatura

- NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Psí zima*. 1. vyd. Ostrava: Fantom Print, 2008, 333 s. ISBN 978-80-7398-016-0.
- NEOMILLNEROVÁ, Petra. *Sladká jak krev*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, 234 s. Trifid (Triton). ISBN 978-80-7387-066-9.
- RENČÍN, Pavel. *Beton, kosti a sny*. V tomto souboru vyd. 1. Praha: Argo, 2009, 200 s. ISBN 978-802-5701-546.
- RENČÍN, Pavel. *Městské války: Zlatý kříž*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008, 255 s. ISBN 978-80-257-0082-2. str.

6.2 sekundární literatura

- ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 3., dopl. Praha: Karolinum, 2001, 340 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-802-4601-540.
- ČERMÁK, František. *Morfematika a slovtvorba češtiny*. 1. vyd. Praha: NLN, 2011. ISBN 978-807-4221-460.
- EISNER, Pavel. *Chrást i tvrz: kniha o češtině*. Editor Petra Niederlová. V Praze: XYZ, 2010, 762 s. ISBN 978-80-7388-397-3.
- HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. 2. vyd. Ostrava: Profil, 1981.
- HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1988.
- KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude Vaše dítě jmenovat?*. Vyd. 3. (dopl. a přeprac.). Praha: Academia, 1996, 358 s. ISBN 80-200-0591-9.
- LAUNER, Aleš. *Slangové výrazy pro drogy: Anglicko-český výkladový slovník*. 1. vyd. Praha: Academia, 2001, 164 s. ISBN 80-200-0896-9.
- OUŘEDNÍK, Patrik. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny 1945 - 1989*. 3. dopl. a rozš. vyd, v Pasece 1. Praha: Paseka, 2005, 501 s. ISBN 80-718-5638-X.
- REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Vyd. 1. Voznice: Leda, 2001, 752 s. ISBN 80-859-2785-3.
- SUK, Jaroslav. *Několik slangových slovníků*. Praha: Inverze, 1993, 137 p. ISBN 80-900-6329-2.

- ŠTOGR, Josef. *Slovník samozřejmých slov*. Praha: Cherm, 2011, 195 s. ISBN 978-808-6370-477.
- TOLKIEN, J. Netvoři a kritikové a jiné eseje. Vyd. v tomto souboru 1. Překlad Jan Čermák. Praha: Argo, 2006, 266 s. ISBN 80-720-3788-9.
- TOLKIEN, J. R. R. T. *Silmarillion*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1992, 313 s. ISBN 80-204-0336-1.
- VÁŠA, Pavel a František TRÁVNÍČEK. *Slovník jazyka českého*. 2. dopl. a prep. vyd. Praha: Fr. Borový, 1941.
- ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině: Studie lexikologická a stylistická*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1961.
- *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. Vyd. 3., rev. Editor Vladimír Mejstřík. Praha: Academia, 2003, 647 s. ISBN 978-80-200-1080-3.
- *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opr. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996, 799 s. ISBN 80-710-6134-4.
- *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost : historie a původ slov*. Editor Jan Hugo. Praha: Maxdorf, 2006, 413 s. ISBN 80-734-5086-0.

6.3 internetové prameny

- www.alraune.cz
- www.pavelrencin.cz
- fantasyplanet.cz
- www.topzine.cz
- www.fantasya.cz
- www.selmy.cz
- www.armed.cz

Resumé

Práce je jazykovým rozbořem knih Sladká jak krev a Psí zima od Petry Neomillnerové a Zlatý kříž a Beton, kosti a sny od Pavla Renčina.

Největší důraz je kladen na využití slovní zásoby, podrobně popisuje použití slangů, profesionalismů a odborné terminologie z různých prostředí. Dále se zabývá přirovnáními, expresivitou, méně tradičními syntaktickými postupy, stylistickými zvláštnostmi a další problematikou.

V jednotlivých kapitolách je vždy objasněn zkoumaný jazykový jev. Jeho výskyt a význam je pak doložen četnými citacemi z výše uvedených knih.

Záměrem autorky je prokázání jazykové bohatosti děl české fantastické literatury.

This thesis is a language analysis of the following books: Sladká jak krev and Psí zima written by Petra Neomillnerová and Zlatý kříž and Beton, kosti a sny from Pavel Renčin.

Biggest emphasis is placed on the use of the wordage. It thoroughly describes use of slang, professionalism and professional terminology from different environments. Further it deals with comparisons, expressions, less traditional word-stock procedures, stylistical peculiarities and other problematics.

Examined language phenomenon is always clarified in each chapter. Its occurrence and significance is documented with numerous quotations from the above mentioned books.

Author's intentions is to demonstrate the richness of language in Czech fantasy literature.

Klíčová slova: fantastická literatura, Petra Neomillnerová, Pavel Renčin, jazykový rozbor, slovní zásoba, lexikum, slang, professionalism, slovořeh, řeč, jazyk